صوبائی اسمبلی خیبر پختونخوا

مباحثات

بروز منگل مورخہ 11 نومبر 1997

(بمطابق 10 رجب 1418 ہجری)

جلد 8 　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　 شمارہ 4

PROVINCIAL ASSEMBLY N.W.F.P

سرکاری رپورٹ

مندرجات	صفحہ نمبر
1۔ تلاوت کلام پاک اور اس کا ترجمہ	1
2۔ نشانزدہ سوالات اور ان کے جوابات	5
3۔ رخصت کے لئے معزز اراکین کی درخواستیں	68
4 ۔ تحاریک التوا	68
5۔ مسودات قانون	96

صوبائی اسمبلی شمال مغربی سرحدی صوبہ

صوبائی اسمبلی کا اجلاس اسمبلی چیمبر پشاور میں بروز منگل مورخہ 11 نومبر 1997ء

بمطابق 10 رجب 1418 ہجری صبح دس بجکر بیس منٹ پر منعقد ہوا۔

جناب سپیکر، ہدایت اللہ خان چمکنی مسند صدارت پر متمکن ہوئے۔

تلاوت کلام پاک اور اس کا ترجمہ

اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ہ

وَ يَدْعُ الْاِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَآءَهٗ بِالْخَيْرِ ط وَكَانَ الْاِنْسَانُ عَجُوْلًا ہ وَجَعَلْنَا الَّيْلَ وَالنَّهَارَ اٰيَتَيْنِ فَمَحَوْنَآ اٰيَةَ الَّيْلِ وَجَعَلْنَآ اٰيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّتَبْتَغُوْا فَضْلًا مِّنْ رَّبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوْا عَدَدَ السِّنِيْنَ وَالْحِسَابَ ط وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنٰهُ تَفْصِيْلًا ہ وَكُلَّ اِنْسَانٍ اَلْزَمْنٰهُ طٰٓئِرَهٗ فِيْ عُنُقِهٖ وَنُخْرِجُ لَهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ كِتٰبًا يَّلْقٰهُ مَنْشُوْرًا ہ اِقْرَاْ كِتٰبَكَ ط كَفٰى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيْبًا ہ (پارہ ۱۵، سورۃ بنی اسرائیل آیات ۱۴-۱۱)

(ترجمہ)۔ او بنی آدم خپل خان لہ بدی ہم دغسے (پہ کلکہ) غواړی لکہ چہ نیکی غواړی او انسان ډیر پخوا راسے تلوار کرندے دے او مونږ د شپے او ورځے نہ دوہ نخے جوړے کړے دی نو د شپے نخہ مو تتہ کړے دہ او د ورځے نخہ مو روخانہ کړے دہ۔ چہ تاسو پکښں د خپل کرد گار فضل اولټولے شئی او چہ د کلونو شمیر او نور حساب درتہ معلومیږی او دغسے ہر ضروری څیز مو ډیر واضح او څرگند بیان کړے دے او د ہر بنی آدم عمل مونږ د ہغہ د غاړے امیل جوړ کړے دے او د قیامت پہ ورځ بہ ورتہ یوہ عمل نامہ مخامخ کیږدو چہ سپړلے بہ نے اووینی واخلہ خپلہ عمل نامہ دِ اولولہ نن تہ پخپلہ د خان پہ حقلہ حساب کولو لہ یوازے بس نے۔

جناب حبیب اللہ خان کُنڈی: پوائنٹ آف آرڈر سر۔

جناب سلیم سیف اللہ خان: جناب سپیکر صاحب! کل پشاور میں ایک مکان کے گرنے سے نو افراد جاں بحق ہو گئے ہیں اگر ان کے لئے فاتحہ خوانی کی جائے' وہ علاقہ میرے خیال میں حاجی عدیل صاحب کے حلقے میں آتا ہے۔

حاجی محمد عدیل (ڈپٹی سپیکر): جی' جی۔ جناب سپیکر! میں ابھی وہی سے آیا ہوں۔ جناب سپیکر! رات ساڑھے تین بجے کے قریب شاہ ڈھنڈ کے علاقے میں ایک مکان کی چھت گری ہے جس کے تین کمرے تھے اور اس میں نو افراد' تین خواتین اور چھ بچے جو کہ چودہ' پندرہ اور سولہ سال کی عمر کے تھے' وہ چھ بچے اور تین خواتین ہلاک ہو گئی ہیں۔ جبکہ تین افراد اب بھی ہسپتال میں زیر علاج ہیں اور تین افراد کو ہسپتال سے فارغ کر دیا گیا ہے۔ ان کے لئے سب سے پہلے دعائے مغفرت' میں سلیم خان کا مشکور ہوں' میں کہنے ہی والا تھا لیکن انہوں نے کہہ دیا اور اس کے بعد جناب سپیکر! میری ایک درخواست بھی ہے۔

جناب سپیکر: دعا او کرئی۔

(اس مرحلے پر مرحومین کے لئے دعائے مغفرت کی گئی)۔

حاجی محمد عدیل: جناب سپیکر صاحب! اگر اجازت ہو تو میں مزید بات کروں کہ وہ گھرانہ جس کے آج نو افراد ہلاک ہوئے ہیں اور باقی زخمی ہیں' وہ نہایت ہی غریب گھرانہ ہے اور ماضی میں بھی ہمارے پشاور میں یا کسی جگہ ایسا کوئی واقعہ ہوا ہے تو اس حکومت کی جانب سے' بشیر خان بھی گواہ ہیں' ان لوگوں کی مدد کی گئی ہے لیکن چونکہ اتفاق سے وزیر مال بھی یہاں نہیں ہیں اور وزیراعلیٰ صاحب بھی موجود نہیں ہیں تو میں بشیر احمد بلور صاحب سے درخواست کرتا ہوں کہ وہ ان لوگوں کی مدد کریں۔ ہم سے جو مدد ہو سکی تھی وہ ہم نے صبح کی ہے' ان کے جنازوں کے لئے بندوبست کیا ہے اور وہاں کے لوگوں

نے بھی کیا ہے لیکن وہ گھر بہت زیادہ تباہ ہو چکا ہے کیونکہ اس گھر کے چھ افراد ہلاک ہو چکے ہیں اور کچھ لوگ ابھی ہسپتال میں زخمی پڑے ہوئے ہیں تو اگر رول کے مطابق ان کے خاندان کی کچھ مدد کی جائے تو میں بڑا مشکور ہونگا۔

جناب بشیر احمد بلور (وزیر قانون و پارلیمانی امور): جناب سپیکر صاحب! حاجی عدیل صاحب چه څنګه خبره اوکړله، قانونی طور باندےConstitutionally مونږ داسے هیڅ مدد نه شو کولے خو د انسانی همدردئی په تحت به دے مونږ ته حکم کوی او انشاء اللّٰه تعالٰی د هغوی مکمل امداد به هم کوو او د هغوی چه کوم علاج دے دا به هم فری کوو او Financially امداد به هم انشاء اللّٰه مونږ دوی سره کوو۔

حاجی محمد عدیل: شکریہ جی۔

جناب حبیب اللّٰہ خان کنڈی: جناب سپیکر صاحب ! ستاسو ډیره مننه ۔نن خبار کښ راغلی دی چه* +++++ +++++ دے کښ جناب سپیکر صاحب!

جناب سپیکر: دا خو مونږ سنسر کړے وو۔

جناب محمد ایوب خان آفریدی: جناب سپیکر! ہمیں سمجھ نہیں آ رہی کہ یہ کیا کہہ رہے ہیں جی۔

جناب حبیب اللّٰہ خان کنڈی: یو خبره به کوو چه دے کښ، د دے شاته حکومت چه په کیبنټ کښ ټول * ++++ ئے اغستے دی او اوس مونږ ټهیک ټهاک سړی اغستے دی د دے مطلب دا دے دا مونږ چه څو مره ممبران ناست یو دا ټهیک ټهاک نه یو او صرف چه دا کوم کیبینټ کښ دی -----

* بحکم جناب سپیکر حذف کیا گیا۔

جناب سلیم خان ایڈوکیٹ: پوائنٹ آف آرډر-مونږ نه پوهیږو چه دے څه وائی-

جناب حبیب اللہ خان کنڈی: د دے وضاحت به ما ته راکوی- مونږ صرف په دے باندے وضاحت غواړو چه دا کوم مخکښ حکومت خو چه څه اغستے وو نو هغوی اغستے وو او دا اوس چه کوم منسټران دی دا خو ټهیک ټهیک سړی دی، دا نو رخه شے دی جی- لږ د دے حکومت موقف غواړو-

جناب جان محمد خٹک: سپیکر صاحب ! دوی دِ لیکلی راکړی چه دوی څه اووئیل- مونږ خو پرے پوهه نه شو جی -

جناب سپیکر: بس زه پرے پوهه شوم-

جناب حبیب اللہ خان کنڈی: ته په داسے کارونو چرته پوهیږے-

جناب سپیکر: کبینئی جی- دا الفاظ خو مونږ پرون د کارروائی نه خذف کړے وو- لهذا په هغے باندے هسے خپل وخت نه ضائع کوو- It is not a point of order.

جناب حبیب اللہ خان کنڈی: اخبارونو کښ خو راغلی دی کنه-پکار ده چه حکومت دِ لږ د دے وضاحت اوکړی-

جناب نجم الدین : پوائنٹ آف آرډر سر! ما پرون ستاسو نه د DDAC د دے د Rules and regulations متعلق یو سوال کړے وو چه د هغه متعلق یو قانون دلته کښ پاس شوے وو-جناب که هغه ختم شوے وی نو هم د هغے په باره کښ خما دا عرض دے چه تاسو د هغے وضاحت اوکړئی -

جناب سپیکر: په هغے داسے کار اوکړئی چه هغے په باره کښ تاسو یو کال

اټینشن داخل کړنی او یا پرے څه بل شے داخل کړے نو تاسو ته به باقاعده په هغے باندے جواب ملاؤ شی اوس چه د هغے په باره کښ د حکومت څه موقف دےاو د هغوی څه موقف دے د دے نه پس چه څما د رولنګ موقع راشی نو زه به په هغے باندے خپل رولنګ ورکړم۔

جناب نجم الدین : سر هغے کښې شپږ اته میاشتے ټانم تیر شو او ممبران ناست دی۔ جناب هغوی سره جیپان نشته دے او نور څه هم ورسره نشته دے هغوی هلته په خپلو خلقو کښ ګرځی راګرځی۔ دا خو د دوی مطالبه ده سر او ما تاسو ته دراورسوله۔

حاجی محمد عدیل: جناب سپیکر! میں ایک چیز کی وضاحت کرنا چاہتا ہوں۔

جناب سپیکر: جی۔

حاجی محمد عدیل: جناب سپیکر! ہمارے محترم ممبر صاحب یہ تاثر دے رہے ہیں کہ ممبرز بیٹھے ہیں اور فنڈز نہیں ہیں۔ ہمیں فنڈز کی کوئی ضرورت نہیں ہے، ہم فنڈز والے ممبرز نہیں ہیں، ہم کام کرنے والے ممبرز ہیں۔ فنڈز والے ممبروں کا دورختم ہو گیا ہے۔

جناب نجم الدین : سر! چه فنډ نه وی نو دا کار به حاجی صاحب د کوم خانے نه کوی۔ فنډ نشته دے۔ " اور کام والے ممبرز ہیں۔"

نشانزده سوالات اور ان کے جوابات

جناب سپیکر : بس جی کښینئ - Mr. Muhammad Zahir Shah Khan, MPA to please ask his Question No.96. Mr. Zahir Shah Khan.

*96 جناب محمد ظاہر شاہ خان: کیا وزیر آبپاشی ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ :

(الف) آیا یہ درست ہے کہ بشام ایریگیشن چینل (نہر) نو دس سال قبل تعمیر ہوا تھا لیکن

جلد ہی ناقابل استعمال ہوگیا ہے۔

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ اس کی مرمت کے لئے دو دفعہ ٹینڈرز طلب کئے گئے تھے اور اس پر کام بھی ہوا ہے۔

(ج) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ چینل کی مرمت پر بہت زیادہ رقم خرچ ہونے کے باوجود ناقابل استعمال ہے۔

(د) اگر (الف) تا (ج) کے جوابات اثبات میں ہوں تو مذکورہ چینل پر تاحال کتنی رقم خرچ کی گئی ہے اور چینل قابل استعمال کیوں نہیں ہے؟

جناب بشیر احمد بلور (وزیر آبپاشی و آبنوشی): (الف) جی ہاں۔ بشام سول چینل کو علاقہ ہذا کے عوام نے دس گیارہ سال قبل تعمیر کیا تھا جس میں بعد ازاں 1986-87 میں ایم پی ایز فنڈز کے تحت Retaining walls, Steel Acqueduct Super Passages وغیرہ تعمیر کئے گئے اور چینل چار پانچ سال تک پوری طرح قابل استعمال رہا۔ اس کے بعد 1992 کے تاریخی سیلاب کیوجہ سے نہر کا ہیڈ حصہ مکمل طور پر پانی بہا کر لے گیا۔ چند حصے پہاڑ گرنے سے ناقابل استعمال ہوگئے۔

(ب) جی ہاں۔ اس سلسلے میں محکمہ آبپاشی نے اس چینل کی بحالی کے لئے ۱۹۹۲ء فلڈ ڈیمجز پروگرام میں شامل کیا گیا جس کی حتمی منظوری سال ۱۹۹۶ء میں دی گئی۔ بشام سول چینل کی مرمت پر مبلغ -/1069676 روپے دسمبر ۱۹۹۶ء تک خرچ ہوئے اور سکیم قابل استعمال ہے جس سے لوگ استفادہ کررہے ہیں۔ اس کے علاوہ نارتھ ایسٹرن انٹیگریٹڈ ڈیویلپمنٹ پروجیکٹ کے تحت مبلغ سات لاکھ روپیہ کا ٹینڈر 18/11/1996 کو طلب کیا گیا لیکن فنڈز مہیا نہ ہونے کی وجہ سے اس پر تاحال کام شروع نہ ہوسکا۔

(ج) جی نہیں۔ اس کام کو محکمہ انہار اور نیسپاک (NESPAK) کی نگرانی میں مکمل کیا گیا جوکہ موجودہ وقت میں تسلی بخش کام کررہا ہے ۔ اس کے علاوہ بعض حصے کمزور

ہونے کی وجہ سی بعض اوقات زیادہ پانی چلانے کے صورت میں خراب ہوجاتے ہیں ۔ جس کی مرمت عوام خودکرتے ہیں ۔ محکمہ نے جن حصوں کی مرمت کی ہے وہ ٹھیک طریقے سے کام کررہے ہیں اور چینل مین پانی ضرورت کے مطابق بہہ رہی ہے۔

(د) اس چینل پر گزشتہ بارہ سالوں میں -/1609566 روپےخرچ ہوئے۔ ۱۹۹۶ء میں -/1069676 روپے اور ۸۷-۱۹۸۶ء میں مبلغ -/539890 روپے خرچ ہوئے ہیں۔ چینل میں پانی بہہ رہی ہے جو قابل استعمال ہے۔ چونکہ سول چینل ہے اس لئے اسکی مرمت وغیرہ زمیندار خود کریں گے۔ اگر قدرتی آفات اور کمزور کناروں سے پانی کے بہاؤ میں تعطل پیدا ہوا تو اس کی حفاظت بھی وہ خود کریں گے۔

<u>سید منظورحسین</u>: پہ دے باندے زہ یو ضمنی سوال کول غوارم۔

<u>جناب سپیکر</u>: جی۔

<u>سید منظورحسین</u>: دا جواب ایریگیشن ډیپارټمنټ ورکړے دے۔ دے کښ دے (الف) حصه کښ هغوی اصطلاحات استعمال کړی دی Retaining walls, ، Super Passages او Steel Acqueduct ، سر دا جوابات چونکه دے ادارے ته راځی۔ دا اسمبلی چونکه د صوبے د ټولو نه اوچته اداره ده نو زه ستاسو په ذریعه بشیر خان صاحب ته درخواست کومه چه د محکمے دے خلقو ته لږ هدایت اوکړی چه دا کوم اصطلاحات دوی استعمالوی چه دا ټهیک کړی او د دےSpellings ټهیک کړی۔ ژبه چه ده هغه د معیار نه ډیره غورځیدلے ده " پانی بہہ رہی ہے"۔ نو دے څیزونو ته لږ خیال کول او دا چیک کول پکار دی۔ ځکه چه دا خو د صوبے ډیره اوچته اسمبلی ده او دے ته چه څه شے هم د محکمو د طرف نه راځی نو هغه دِ لږ د معیار مطابق وی۔ ما صرف دا وئیل غوښتل۔

وزیر آبپاشی و آبنوشی: جناب سپیکر صاحب! دا 97-1996 یعنی 1996 کښې لس لکهه روپئ په دے چینل باندے لګیدلے وے دا جناب زرفته اوډ چینل دے۔ مونږ د دے مرمت صرف 280 فټ کړے وو او باوجود د دے چه دا ډیر زیات غروو او په هغے کښې یو پوره ټنل غوندے جوړ وو۔ دا ټول سول چینل دے، دا سرکاری نهر نه دے چه په دے باندے به هم مونږ کار کوو، دا One time grant صرف حکومت ورکوی باقی د هغے علاقے چه کوم خلق وی نو هغه دا کار پخپله کوی۔ که چرته خدائے دِ نه کړی او سیلاب زیات راشی او د هغے نه پرابلم جوړ شی نو بیا حکومت هغه وخت په هغے One time fund باندے کار اوکړی، داسے چه مونږ کوم کار کړے دے د هغے متعلق دوی وائی چه په هغے باندے اوبه بالکل په مکمل طریقے سره روانے دی او په هغے کښې هیڅ پرابلم نشته دے۔ کیدے شی چه دا خائے د 280 فټ نه مخکښې وی او هلته کښې دا قسم پرابلم وی نو بیا دا خبره جدا ده او انشاء الله مونږ به په هغے باندے هم د کار کولو کوشش کوو۔

حاجی محمد عدیل: جناب سپیکر! میرا خیال ہے کہ محترم وزیر صاحب میری بات کو، دراصل اس میں اعتراض اس بات کا ہے کہ چینلز میں پانی ضرورت کے مطابق بہنا چاہیے، "بہہ رہی" نہیں ہونا چاہیے۔ پانی تو بہہ رہا ہے تو انہوں نے صرف گرائمر کی غلطی Mention کی ہے اور وزیر صاحب نے بہت لمبا چوڑا تسلی بخش جواب دیا ہے۔ یہ صرف بہہ رہا ہے اور بہہ رہی ہے کا جھگڑا ہے۔

جناب سلیم سیف اللہ خان: جناب سپیکر! اکثر یہ دیکھا گیا ہے کہ ڈپٹی سپیکر صاحب آپ کے حکم کی تعمیل نہیں کرتے۔ تو کم ازکم ایک ڈپٹی سپیکر سے یہ توقع ہے کہ سپیکر صاحب جب کہیں کہ بھئی آپ کو اجازت نہیں دیتے اور آپ کھڑے ہو کر شروع

ہو جاتے ہیں تو ذرا ان کی----

<u>وزیر آبپاشی و آبنوشی:</u> جناب سپیکر! ڈپٹی سپیکر صاحب کا پانی جو ہے وہ مذکر ہو گا لیکن ہمارا پانی جو ہے وہ مونث ہے۔

<u>جناب پیر محمد خان:</u> جناب سپیکر صاحب!-----------

<u>جناب سپیکر:</u> احمد حسن خان مخکښې پاسیدلے ووجی،

<u>Haji Muhammad Adeel:</u> Thank you very much.

<u>جناب احمد حسن خان:</u> جناب سپیکر صاحب! دا د دوی په خپل مینځ کښې معامله ده ، مونږ پرے هیڅ هم نه شو وئیلے۔ جناب عرض دا دے ما په خپل بجټ تقریر کښې هم دا درخواست کړے وو که وزیر موصوف خما طرف ته لږه توجه ورکړی۔ دوی دورے کوی۔ زه یو خاص خبره د دوی په نوټس کښې د ضمنی سوال په شکل کښې د یو تجویز په حواله سره راولم چه د ایریګیشن ډیپارټمنټ، دا ایریګیشن چینل چه کوم جوړشوے دے۔ شاید دا هغه ډیپارټمنټ دے چه د دے د ایریګیشن چینل تمام، که سو فیصد دعویٰ زه اوکړم نو انشاء اللّٰه چه ننانوے فیصد به پکښې صحیح ثابت شی۔ خما په دے حلقه کښې، ستاسو په دے پریس ګیلرئی کښې نن خمونږ د حلقے ډیر معزز خلق ناست دی۔ دا خبره د هغوی په علم کښې هم شته دے چه څومره ایریګیشن چینل جوړشوے دی د هغے متعلق زه دا خبره په دعویٰ سره کولے شم چه د کوم کار د پاره چه هغه چینل جوړ شوی دی نو هغه، هغه کار نه کوی۔ آیا جناب منسټر صاحب به د ټیوب ویلونو سره سره د داسے ولو د اچانک معائنو کولو او د دے د کتلو څه بندوبست اوکړے شی، د دے د پاره چه د آئنده د پاره دا کوتاهی رفع شی۔

وزیر آبپاشی و آبنوشی: جناب سپیکر صاحب ! احمد حسن خان ته به معلومات وی یا به نه وی۔ ما دا ټول هزاره ډویژن، تقریباً کوهستان، زیات مردان، صوابئ، پیښور، چارسده، نوښار او دا ټولے علاقے کتلے دی او خما کوشش دا دے چه زه موقعے ته هر خائے اورسیږم او چه چرته هم داسے قسم له څه پرابلم وی، تاسو به هغهPoint out کوئی۔ زه به انشاء الله هلته کښ حاضر ولاړ یم۔

Mr. Najmuddin: Supplementary sir,

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر صاحب !

جناب سپیکر: پیر محمد خان مخکښ پاسیدلے وو جی۔

جناب پیر محمد خان: د دے الف په جز کښ دوی،تاسو اوګورئی دوی په دے کښ وائی چه "اور چینل چار پانچ سال تک قابل استعمال رہا جس کے بعد 1992ء کے تاریخی سیلاب کی وجہ سے نہر کا ہیڈ حصہ مکمل طور پر پانی بہا کر لے گیا۔چند حصے پہاڑ گرنے سے ناقابل استعمال ہو گئے"۔دغلته خو وائی چه سیلابونه راغلل او دا ئے مکمل تباه کړل۔دوی بیا روسته د ،ج ،په جواب کښ "اور چینل میں پانی ضرورت کے مطابق بہہ رہا ہے۔د دے مطلب څه دے؟ آیا دا اولنے سوال جواب ٹھیک دے او که آخرنے جواب ٹھیک دے۔

وزیر آبپاشی و آبنوشی: جناب سپیکرصاحب! که پیر محمد خان صاحب لږ توجه سره اولولی نو دا د سن1992ء سیلاب دے او مونږ بیا په سن1996ء کښ مرمت کړے دے۔ نو "96 میں پانی بہہ رہا ہے"۔بس دا ورته وایم "سیلاب جو تھا وہ 1992 میں آیا تھا اور ہم نے 1996 میں کام مکمل کرکے پانی اب ' ان کے کہنے کے مطابق بہہ رہا ہے۔

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکرصاحب! خما خیال دے چه دوی هم جواب په خپله نه دے کتلے۔ دوی د دے"ب"په جواب کښ وائی چه" 18/11/96 کو ٹینڈر طلب کیا گیا لیکن فنڈز مہیا نہ ہونے کی وجہ سے اس پر تاحال کام شروع نہ ہو سکا"۔ دا خو بالکل ټول د دوی جواب نه تضاد دے۔

وزیر آبپاشی و آبنوشی: زه به دا عرض اوکړم چه که دوی "ب"اولولی کنه" جی ہاں، اس سلسلے میں محکمہ آبپاشی نے اس چینل کی بحالی کے لئے Flood Drainage Programme, 1992 میں شامل کیا جس کی حتمی منظوری 1996 ء میں دی گئی۔ بشام سول چینل کی مرمت پر مبلغ دس لاکھ روپے دسمبر 1996 ء تک خرچ ہوئی۔" دا لیکلے دے" اورسکیم قابل استعمال ہے۔

جناب سپیکر: زه یو خبره ستاسو د ټول هاؤس په نوټس کښ راولمه، ټهیک یوه گهنټه به زه ستاسو Questions' Hour کوم او بیا به وروستو دفتر ته نه راځنی چه خما فلا نے پاتے شو یا ډنگرے، Lapse question دے، په هغے کښ زه یو ممبر ته Permission پکار ده چه زه Strictly if I go and follow the rules نو Strictly بیا هغه پکار ده، A Member لفظ دے په هغے کښ، ما تاسو له په هغے Permission درکړو اوس ستاسو خوښه ده بالکل په دےQuestion ټوله ورځ تیره کړنی خو چه گهنټه تیره شی نو The remaining questions will go دا ستاسو خوښه ده، اوس پاڅنی که په پوائنټ آف آرډر پاڅنی او که په بل څه پاڅنی، ستاسو صرف خما سره یوه گهنټه ده۔ Only one hour

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکرصاحب ! منسټر صاحب پخپله مطمئن دے چه واقعی دے وله کښ اوس اوبه شته، په دے نهر کښ اوس واقعی اوبه

بهیږی؟

وزیر آبپاشی و آبنوشی: جناب سپیکرصاحب! چه کوم وخت ماته داQuestion راغلو او ما چه د ډیپارټمنټ نه جواب غوښتو نو ما درے خله هغوی ته اووئیل چه داRe-confirm کړئی، ولے چه دا ممبرصاحب چه دے، ده دا Point out کړے ده نو کیدے شی چه په دے وله کښې اوبه نه ځی- نو په دے وجه هغهPoint out کړے ده خو هغوئ ماته درے خله دا جواب راکړے دے چه اوبه روانے دی او ته Personally تلے شے او لیدے ئے شے- نو زه به پیر محمد خان ته دا اُووایم چه که په دے کښې غلطی وی نو خما تاسو ته دا یقین دے چه انشاالله چا چه غلط جواب کړے دے نو د هغوی نه به پوره تفتیش هم کیږی او بیا تاسو Privilege motion هم داخلولے شئی-

جناب سپیکر: جناب نجم الدین خان-

جناب نجم الدین: سر! په دے"ج"کښې دوی جواب ورکړے دے چه دا "اس کام کو محکمہ انہار اور نیسپاک کی نگرانی میں مکمل کیا گیا ہے" خما عرض دا دے چه نیسپاک متعلق خو په پی اے سی کښې هم ډیرDiscussion شوے دے او په دے اسمبلئ کښې هم هغه بله ورځ ډیر Discussion شوے دے- دوی دا ډیرے حوالے ورکوی چه نیسپاک کوم کار کړے دے د هغے نه مونږ مطمئن یو، نو زه د منسټرصاحب نه دا سوال کوم چه آیا د نیسپاک د ټولو کارونو نه دوی مطمئن دی؟ مونږه پی اے سی والا یا نورخلق غلط وائی کنه د دوی د دے خبرے سره څه Tussle خوری-

وزیر آبپاشی و آبنوشی: دا زه Honourable Member ته عرض کوم چه زه پخپله ډیرو ته تلے ووم او یو Acqueduct چه نیسپاک ډیزائن کړے وو او هغه

1995-96ء کښې کار شروع کړو او 1997ء کښې هغه پریوته، نو هغې کښې ما چیف منسټر ته لیکل ورکړی دی، چه د هغې مونږ انکوائری کوو، لګیا یو، چه نیسپاک به ذمه وار وی۔ نو ما دا Request هم کړے دے چه دا مونږ په دے خپله صوبه کښې Black list کړو، مونږ د نیسپاک په کارونو باندے تر اوسه پورے بالکل مطمئن نه یو۔

جناب نجم الدین، نو بیا په دے کښې دوی تسلی بخش جواب څنګه ورکړے دے؟

جناب سپیکر: د یو Particular شے د پاره نے جواب ورکړے دے۔

وزیر آبپاشی و آبنوشی: نو دے کښې دا ده چه د هغوی With their cooperation, we have done this.

جناب سپیکر: جناب ہمایون سیف اللہ خان،

جناب ہمایون سیف اللہ خان : جناب سپیکر! میں یہ پوچھنا چاہتا ہوں کہ ہمارے ہاں ایک سکیم ہوئی ہے جی، اس کا احسان پور نام ہے اور اس پر کروڑوں روپے خرچ ہوئے ہیں اور ابھی تک اس میں پانی نہیں آ رہا تو کیا منسٹر صاحب یہ انکوائری کر سکتے ہیں، میرے خیال میں اس ٹھیکیدار نے اس میں کچھ خُرد بُرد کی ہے، تو یہ اس کے بارے میں کچھ انکوائری کر سکتے ہیں۔ کیونکہ اس پر کروڑوں روپے خرچ ہوئے ہیں اور اس سے لوگوں کو پانی نہیں مل رہا اور زمینداروں کو بہت زیادہ تکلیف ہے۔

وزیر آبپاشی و آبنوشی: جناب سپیکرصاحب، ستاسو په وساطت زه ممبر صاحب ته دا تسلی ورکوم چه موجوده حکومت چه دے، خمونږه کوشش هم دا دے چه کوم خائے کښې غلط کارونه، هر یو حکومت چه کړی دی، دوئ دِ د هغې نشاندهی کوی او انشاء الله تعالٰی زه دوئ ته دا تسلی

ورکوم چه د خدائے په فضل سره خمونږه دا حکومت د دے د پاره راغلے دے چه هغه کوم غلط کارونه شوی دی هغه ټهیک کړو او چا چه زیاتے کړے وی نو د هغوی سره به مونږ خامخا مکمل حساب کتا ب کوؤ جی او که په دے باندے ماته دوی لیکلی راکړی نو انشاء اللّٰه تعالیٰ انکوائری به هم وربانده اوکړو۔

جناب سپیکر: سلیم خان تاسو پاڅیدلی وئی۔

جناب سلیم خان ایڈوکیٹ: سر ! خما صرف دا Request دے چه تاسو اوفرمائیل چه One hour به صرف Questions وی، نو په هغے کښ دا ممبران صاحبان چه خاص کر د دے سائیډ دی، بلا څه ضرورته یوه یوه خبره را اوباسی نو دا خو د ټولو ممبرانو حق دے، او یوه ګهنټه ده نو دا خو خمونږه هم ډیر ضروری سوالونه دی نو مهربانی دِ اوکړی چه دوی ته هم دا Request کوم چه ستاسو کوم خانے کښ کار وی نو هلته خبره کوئی چه کارستاسو نه وی نو بیا خبره مه کوئی۔

جناب عبدالسبحان خان: سپلیمنټری سر ! ایریګیشن منسټرصاحب روښنے منسټر دے چه دوی ذکر اوکړو، مردان ته دوی تشریف راوړے وو او د ممبرانو سره نے ملاقات کړے وو او دوی ته هغه ټائم ما ګزارش کړے وو چه خما په Constituency کښ چه کوم Dug wells دی، څه خو لګیدلی دی په داسے طریقه چه د چا کاکا، د چا ماما او د چا لا لا ته لګیدلی دی، خو دا پاتے Dug wells متعلق دوی په هغه وخت کښ هم مونږ له تسلی راکړے وه نو زه په دے، اوس دوی اوفرمائیل او د Tube wells and Dug wells خبره اوشوه پکښ، نو چه دوی به Next time کښ ما مطمئن کړی او که نه ؟ څکه چه

تراوسه پورے خما په خیال څلور پنځه میاشتے اوشوے چه هغے باندے لا څه شوی نه دی۔ نو هسے نه چه هغه د قلندر شعر ترے جوړ شی، هغه فرمانی

ستا د راتلو د خوانی مرگ اقرار په طمع طمع

لاړه خوانی په تیریدو شوه ته به کله راځے

وزیر آبپاشی و آبنوشی: زه د Honourable Member ډیر زیات مشکور یم چه کله کله داسے خبره اوکړی چه خامخا په هغے باندے ټول هاؤس خوشحاله شی، خما دا ورته Request دے چه خمونږ کوشش دے چه زه چرته هم تلے یم او ما دا وئیلی دی، نو زه په فلورآف دی هاؤس باندے دا خبره کوم چه ما چرته چرته کوم اعلانونه کړی دی نو هغه به انشاء الله تعالٰی ټول پوره کیږی، خو لږ مونږ ته دومره ټائم راکړئی چه لږ د پیسو دا حالات ټهیک شی نو انشاء الله تعالٰی د دوی هغه کوم کارونه چه کول غواړی هغه به مونږ کوؤ او د دوی په صلاح او مشوره باندے به ئے کوؤ۔

Mr. Speaker: Honourable Haji Abdur Rehman Khan, MPA to please ask his Question No. 97.

*97۔ جناب عبدالرحمان خان: کیا وزیر آبپاشی ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ۔

(الف) سال 1993-94 سے تاحال ایرابوں کی صفائی پر کل کتنی رقم خرچ کی گئی ہے، تفصیل بتائی جائے۔

(ب) آیا یہ درست ہے کہ نہروں کی صفائی کی جاتی ہے؟

(ج) اگر (ب) کا جواب اثبات میں ہو تو سال 1993-94 سے تاحال نہروں کی صفائی پر کل کتنی رقم خرچ کی گئی ہے؟

(د) آیا یہ درست ہے کہ دریائے کابل اور دوسری جگہوں میں دریاؤں پر بند تعمیر کئے

گئے ہیں؛

(ہ) اگر (د) کا جواب اثبات میں ہو تو تمام بندوں پر خرچ شدہ رقم کی مکمل تفصیل فراہم کی جائے۔

جناب بشیر احمد بلور (وزیر آبپاشی و آبنوشی): (الف) مندرجہ ذیل رقم خرچ کی گئی ہے۔

۱۹۹۳-۹۴	۱۰۱۷۵۵۷ روپے
۱۹۹۴-۹۵	۱۱۷۲۴۷۴۱ روپے
۱۹۹۵-۹۶	۹۰۹۷۴۳۰ روپے
۱۹۹۶-۹۷	۲۹۹۲۰ روپے
کل رقم	۳۱۰۲۷۵۴۸ روپے

(ب) جی ہاں یہ درست ہے۔

(ج) مندرجہ ذیل رقم نہروں کی صفائی پر خرچ گئی ہے۔

۱۹۹۳-۱۹۹۴	۶۱۴۹۶۸۰ روپے۔
۱۹۹۴-۱۹۹۵	۵۹۴۹۱۵۴ روپے
۱۹۹۵-۱۹۹۶	۶۴۰۸۴۱۷ روپے
۱۹۹۶-۹۷	۱۹۶۴۷۴۶ روپے
کل رقم	۲۰۴۷۱۹۹۷ روپے

(د) جی ہاں یہ درست ہے۔ (تفصیل منسلک ہے)۔

حاجی عبد الرحمان خان: دا وزیر صاحب ډیر ښه سړے دے چه اول خو د وزیر صاحب تعریف اوکړم۔ وزیر صاحب خو ډیره مهربانی کړے ده۔ وانی چه ما دورے کړے دی، خو زه د وزیر صاحب دا خبره رد کوم۔ دوره ئے نه ده

کړے او ټولے علاقے ته دے نه دے تلے۔ خما د دے سوال نه مطلب دا وو چه په کال94-1993 کښې په مردان او پیښور کښې په کروړونو روپئ تا ماته لیکلی دی چه په ایرابونو لګیدلے دی، دا ستا حکومت نه وو، ته وزیر نه وے۔ ته وائے چه ما دوره کړے ده، ته اوګوره چه په دے ایراب کښې په څلور کاله کښې چا بیلچه وهلے ده ؟ سوال دا دے چه دا کومے پیسے چه تلے دی، دا جیب ته تلے دی، دا د زمیندار په مفادو کښې نه دی لګیدلی، د دے سوال نه خما دا مطلب نه وو۔ د 94-1993 حکومت ستا نه وو، دا د هغه زمیندارو پیسے دی چه دا د حکومت د ټیکسونو راغونډے شوے۔ پیسے نن زه تاته یادومه او ته فرمائے چه ما دوره کړے ده۔ زه په دعویٰ سره دے ټول هاؤس کښې وایم، که یو ایراب کنستلے شوے وی نو زه جرمانه ورکوم، که د نهر یوه روپئ په نهر لګیدلی وی، کروړونه روپئ وَتلی دی۔ زه جرمانه درکوم۔ شګه نے څه شوه، د هغه نهر نه چه کومه شګه وتلے ده هغه شګه څه شوه ؟ دا خبره زه تاته کوم او تاته وایمه هم چه ته د عوامی نیشنل پارټئ وزیر نے ، هره هغه خبره چه د عوامو په مفاد کښې ده ------

<u>جناب حبیب الله خان کُنډی</u>: جناب سپیکر صاحب! پوائنټ آف آرډر! دا د صوبه سرحد وزیر دے، د عوامی نیشنل پارټئ وزیر نه دے۔

<u>حاجی عبد الرحمان خان</u>: هغه وخت کښې جناب سپیکرصاحب! کله چه دے وزیر وو نو دے د یو پارټی وزیر وو هغه وخت نه حسابوی، زه د ده سره هم حساب کتاب کوم----

<u>Mr.Speaker</u> : Please no cross talking -No cross talking-

<u>جناب نجم الدین</u>: سر! د دوی حبیب الله کنډی نوم دے، خما خیال دے

ببو خان نه دے۔

جناب عبدالسبحان خان: دا ورته د مینے نه واني جي۔

حاجي عبدالرحمان خان: جناب سپیکر صاحب! زه ورته د مینے نه وایم او دا نے د شاعرئی تخلص دے، دے څه شاعر غونډے هم دے، حبیب الله خان کنډی عرف ببوخان۔ ماته دا کمانډر صاحب ونیلي دي۔ سوال دا دے چه په کومه بے دردئی خوږنړ زمیندارو سره ظلم شوے دے، دا نه چه زه د چا دغه کوم، زه صرف دا وایم چه خوږنړه ډیر لوئے نقصان شوے دے۔ خوږنړه زمکے خرابے پرتے دي، خوږنړه ایرابونه نه دي شوي، خوږنړه د نهرونو صفائي نه ده شوے نو لهذا جناب وزیرصاحب! مهرباني اوکړه چه فنډ ورته راشي نودا زړه ازاله چه ده، خوږنړ سره وعده اوکړه چه دا زور خوږنړ سره کوم زیاتے شوے دے چه هغه مونږ له صحیح شي او دا خما سوال یوے کمیټئي ته حواله کړئي چه په کمیټئي کښې په دے باندے انکوائري اوشي۔

جناب غفور خان جدون: صرف 94-1993 والا۔

جناب عبدالرحمان خان: دا 96-1995 والا هم۔

ارباب سیف الرحمان خان: سپلیمنټري سر! جناب سپیکر حقیقت دا دے چه د 94-1993 راسے ایرابونه نه دي صفا شوي۔ د هغے نتیجه دا ده چه ټوله زمکه Water log شوه، یوه انکوائري پکار ده چه موقعے ته څوک لاړ شي او د دے څه علاج اوکړي۔ او دا خو ټوله کاغذي کارروائي ده۔-/Rs 60,00,000 او -/Rs 40,00,000 په یو یو دغه باندے لګیدلي دي۔ په حقیقت کښې هیڅ هم نشته دے، نو پکار دا ده چه څوک موقعے ته لاړ شي او دا حقیقت معلوم کړي چه دا ولے دا ایرابونه نه دي کنسټلے شوي۔ په کاغذي کارروائي باندے خو دا

خبرے ټهیک دی خو په موقع باندے هیڅ هم نشته۔ او دا ټوله زمکه Water log شوه، دا چه زمینداری خرابه ده او دا خمونږه فصلونه نه کیږی، وجه دا ده چه ټوله زمکه دا ایرابونو دلاسه خرابه ده،تهینک یو سر۔

جناب عبدالسبحان خان: سپلیمنټری سر! زه د معزز ایریګیشن منسټر صاحب نه دا سوال کوم چه د مردان متعلق دِ مونږه په تفصیل پوهه کړی چه کوم کوم ایرابونه شوے دی جی، ځکه چه کم ازکم پی ایف20 کښ سُدهم علاقه کښ په آساره بانډه چه ډیره لویه علاقه ده، په هغے کښ خو کم ازکم نه دی شوی جی، نو که دوی بیا مونږه، یا لکه عبدالرحمان خان وائی نو د دے د پاره دا سوال کمیټۍ ته حواله کړئی جی۔

حاجی محمد عدیل: جناب سپیکر!----------

جناب سپیکر: یو منټ جی، دومره مهربانی اوکړئی منسټر صاحب له دومره وخت ورکوئی چه هغه، چه کله یو کس پاځی او هغه سوال اوکړی چه هغه ورسره جواب ورکړی۔ ولے چه په یوه نمونه کښ سپلمنټریز نه راځی نو بیا خو به دا دومره یادداشت ورته هم ډیرګران وی۔

سید منظور حسین: محترم سپیکر صاحب ! زه د منسټر صاحب مسئله آسانول غوارم جی ، دا Questions چه دی ، دا ټول داسے دی چه په دے کښ هډو سمه خبره نشته۔ ښه دا ده چه دا Questions تاسو د Irrigation Standing Committee ته حواله کړئی چه په دے کښ تحقیقات اوشی، دومره غلط بیانی ده او دومره په کروړونو روپئی دے کښ تباه بربادے شوے دی او چه کومه حلقه یا علاقه په دے کښ ذکر شوے ده نو په هغه ځائے کښ هډو د سره کارشوے نه دے۔ نو زه وایم چه دا سوال هډو Discuss کوئی مه۔ بس نیغ په

نیغه نے سټینډنګ کمیټی ته حواله کړنی چه تحقیقات پرے اوشی۔

وزیر آبپاشی و آبنوشی: جناب سپیکرصاحب! زه د عبدالرحمان خان او د ټولو ملګرو ډیر زیات مشکور یم او خما چه کومه خبره وه چه ما دورے کړے دی نو دا ارباب ایوب جان صاحب ګواه دے، د ده سره هم تلے یم، بشیر خان عمرزئی سره هم تلے یم، هاشم خان سره هم تلے یم، پیښور ډسټرکټ هم ما لیدلے دے، چونکه دوی زه نه یم غوښتلے او نه یم تلے، نو پکار ده چه دوی زه غوښتلے وے نو مابه هغه ځائے هم لیدلے وو۔ خو دا وایم چه خمونږه دا حکومت چه څنګه ما مخکښې هم عرض اوکړو--------

حاجی عبد الرحمان خان: پوائنټ آف آرډرسپیکر صاحب! تا به مونږ غواړو نه، ته به ګرځے، خپله ذمه واری به ته په ګرځیدو پوره کوے۔ تا به مونږ ولے غواړو؟ (قہقہے) ته د عوامی نیشنل پارټئ وزیر نے، ته به هر ځائے ته خان رسوے او که ته د غوښتو کار کوے نو دا خپل الفاظ دِ واپس واخله۔

جناب حبیب الله خان کنډی: سپیکرصاحب بیا نے غلطه خبره اوکړه جی، د عوامی نیشنل پارټئی وزیر نه دے۔ دا د ټول صوبه سرحد وزیر دے۔ خما هم وزیر دے،میرا بھی تو ہے -----(قہقہے)

وزیر آبپاشی و آبنوشی: جناب سپیکر صاحب! دا حکومت چه راغلے دے نو خمونږه کوشش دا دے چه کوم غلط کارونه شوے دی چه د هغے تحقیقات هم اوکړو، چه دا لکھونه روپئی لګیدلے دی او دوی اوفرمائیل چه دا نه دی شوی، خوزه تاسوته دا رشتیا وایم چه د کافورډیرئی سکارپ چه دے، په دے باندے چه دومره پیسے لګیدلے دی او بالکل کارنه دے شوے او د هغے باوجود د ایریګیشن ډیپارټمنټ کوشش دا دے چه دا ایرابونه صحیح شی چه په دے دا

Seepage ختم شی، دا ایراب چه نه تهیک کیږی نوخامخا Seepage

زیاتیږی او Seepage چه زیات شی نو بیا Agricultural Development نه

شی کیدلے، ماته هیڅ اعتراز نشته ، دا دِ کمیټئ ته حواله شی، د دے مکمل

چهان بین به اوشی چه دا د ایرابونو پیسے چرته لاړے او چا اوخوړلے او ولے

دا صفائی نه ده شوے؟

Mr. Speaker: Is it the desire of the House that this question should be referred to the Standing Committee on Irrigation?

(The motion was carried).

Mr. Speaker: "Ayes have it. The question is referred to the Committee. Mr. Abdur Rehman Khan, MPA to please ask his Question No.106.

*106-حاجی عبدالرحمان خان: کیا وزیر آبپاشی از راہ کرم ارشاد فرمائینگے کہ :-

(الف) ضلع پشاور میں 1994ء سے لیکر 1996 تک ایرابوں پر کل کتنی رقم خرچ کی گئی ہے؟

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ نہر کابل کی ہر سال صفائی ہوتی ہے؟

(ج) اگر (الف) تا (ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو مذکورہ :-

ا- ہر ایراب کا نام اور خرچ شدہ رقم کی تفصیل فراہم کی جائے۔

۲- 1994 سے لیکر 1997 تک نہر کابل کی صفائی پر ہر سال خرچ شدہ رقم کی تفصیل فراہم کی جائے۔

جناب بشیر احمد بلور (وزیر آبپاشی و آبنوشی): (الف) ضلع پشاور میں 1994 سے لیکر 1996 تک ایرابوں پر کل -/29,10,690 روپے خرچ کیے گئے ہیں۔

ب) جی ہاں۔

ج) ۱۔ ایرایوں پر سالانہ خرچ شدہ رقم کی تفصیل اور نام منسلک ہے۔

۲۔ 1994 سے لیکر 1997 تک نہر کابل کی صفائی پر کل -/ 22,60000 روپے خرچ کئے گئے ہیں۔ جس کی تفصیل حسب ذیل ہے۔

سال 1994-95 :- 900000روپے۔

سال 1995-96 :- 920000روپے۔

سال 1996-97 :- 440000روپے۔

کل رقم :- 22,60000 روپے۔

حاجی عبدالرحمان خان : رشتیا خبره دا ده چه، یو خبره زه پکښې دا هم کوم، بس کمیټئ ته دا ټول ځی نو لهذا ټول خما دا سوالونه دی هم دا یوه خبره ده، نو بس جی زه مشکوریم، خو ورسره ورسره -------

Mr. Speaker: Is it the desire of the House that this question should also be referred to the Standing Committee on Irrigation?

(The motion was carried).

Mr. Speaker: "Ayes" have it. It is referred to the Committee.

حاجی عبدالرحمان خان : ډیره مهربانی، خو سپیکر صاحب یوه خبره کوم، د ایریګیشن سیکرټری په باره کښې هم خبره کوم چه ډیر شریف سړے دے سره د وزیره، او رشتیا خبره دا ده چه هغه د یاد دهانی قابل دے او په دے وخت کښې ډیر ښه کار کوی۔

Mr. Speaker: Mr. Abdul Haleem Khan Qasuria, MPA to please ask his Question No.112. Mr. Abdul Haleem Khan Qasuria. (Not

present , it lapses) . Mr . Salim Khan , MPA to please ask his Question No.115.

*115-جناب سلیم خان ایڈوکیٹ: کیا وزیر آبپاشی ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:۔

(الف) آیا یہ درست ہے کہ حکومت ضلع صوابی میں پہور ہائی لیول کینال پر کام شروع کرنے کا ارادہ رکھتی ہے اور مذکورہ منصوبہ کے لئے ٹینڈرز (Tenders) ہو چکے ہیں؟

(ج) اگر جواب اثبات میں ہو تو۔

(i) مذکورہ منصوبے کا ٹینڈر کس کمپنی کو ملا ہے۔

(ii) مذکورہ منصوبہ کتنی لاگت کا ہے۔

(iii) حکومت اس منصوبے پر کب کام شروع کرنے کا ارادہ رکھتی ہے، مکمل تفصیل فراہم کی جائے۔

جناب بشیر احمد بلور (وزیر آبپاشی و آبنوشی): (الف) جی ہاں' یہ درست ہے۔

(ج) بنیادی طور پر منصوبے کو چھ ٹھیکہ جات کے ذریعے تعمیر کرنے کی تجویز ہے جس میں دو ٹھیکہ جات کے ٹینڈر واپڈا کو موصول ہو چکے ہیں ان میں سے ٹھیکہ(wp-01) برائے تعمیر پہور ہائی لیول کینال بشمول گندف و باجہ سرنگ ہے۔ جس کی کم سے کم بولی مبلغ ۳۱۶۱ ملین روپے ہے۔ اس ٹھیکہ کی تخمینہ لاگت بمطابق کم سے کم بولی کے انجینیئرز کے تخمینہ لاگت مبلغ ۱۷۲۰ ملین روپے سے بہت ہی زیادہ ہے۔ لہذا منصوبے اور منصوبے کی لاگت پر اس کے مضمرات معلوم کرنے کے لئے یہ ٹینڈر واپڈا اور محکمہ منصوبہ بندی و ترقی صوبہ سرحد کے زیر غور ہے ۔ ٹھیکہ (wp-01) کے لئے ترکی کی فرمSTFA نے کم سے کم بولی دی ہے۔ ٹھیکہ (wp-03) جو کہ پرانے نظام کی ری موڈلنگ و درستگی کے لئے ہے۔ اس کی تخمینہ لاگت مبلغ ۴۲۱ ملین روپے ہے۔ اس ٹینڈر کی بولی بھی واپڈا کو موصول ہو چکی ہے۔ جس میں سب سے کم بولی دہندہ میسرز خیبر گریس پرائیویٹ لمیٹڈ

پشاور ہے۔ ان دو ٹھیکہ جات (wp-01) اور (wp-03) کی تاحال جانچ پڑتال ہو رہی ہے ۔ اس کے علاوہ چار دوسرے ٹھیکہ جات بھی ٹینڈر کرنے ہیں۔

پیہور ہائی لیول کینال کی منظور شدہ لاگت تقریباً ۴۶۰۰ ملین روپے ہے۔ منصوبے پر کام شروع کرنے کا دارومدار ٹھیکہ (wp-01) اور ٹھیکہ (wp-03) پر ہے اگر ان دو ٹھیکوں کی موصول شدہ کم سے کم بولی کی بروقت منظوری مل سکے تو منصوبے پر کام کی ابتدا شیڈول کے مطابق اکتوبر ۱۹۹۷ تک کام شروع کرنے کا پروگرام ہے ۔ اور اس کام کو ۵۳ مہینوں میں مکمل کئے جانے کا اندازہ ہے جس کے مطابق سارا منصوبہ ۲۰۰۱ء تک مکمل ہو جائے گا ۔

جناب سلیم خان ایڈوکیٹ: تھینک یو سپیکر صاحب ! سر خما سوال چه دے دا الف ب او ج دے دا درے جزه سوال دے خما جی ۔

جناب سلیم خان ایڈوکیٹ: په دے که خما ستاسو په وساطت سره گزارش دا دے چه منسٹر صاحب سره ما په دے په خپله هم خبره کړے ده او مکمل تفصیل نے هم راکړے دے جی۔ خو د پیهور هائی کینال کومه منصوبه چه ده دا ډیره زړه او پخوانئی منصوبه ده او د دے نه خمونږه، پاکستان چه جوړ شوے دے، د صوابئی ضلعے د پاره دا یو داسے منصوبه ده چه ډائریکټ مونږ ترینه مستفید کیږو۔ د دے پیهور هائی لیول کینال، صوبائی حکومت دا مهربانی کړے ده چه په اے ډی پی کښې ورته هم Funds allocate کړی دی، خو دلته اوس داسے قیصے شروع دی چه دا منصوبه Linger on کیږی او د دے منصوبے په Linger on کیدو سره مونږ ته ډیر زیات نقصان دے او مونږ د دے تیر الیکشن په Compaign کښې هم، خمونږ د ټولو نه لویه نعره چه وه دا پیهور هائی لیول کینال وو۔ خکه چه خمونږه صوابی ضلع چه ده، هغه ورخ

حاجی صاحب هم دلته خبره اوکړه او زه هم دا خبره کوم چه تقریباً د لس اربه روپو نه سیوا په کال کښې مونږ د صوابی سنټرل ایکسائز ډیوټی ورکړو او دا نورے منصوبے چه کومے شوے دی، لکه تربیله ډیم جوړ شوے دے نو په تربیله ډیم کښې، زه صرف د وزیر صاحب په نوټس کښې او د ټول ایوان د ملګرو په نوټس کښې دا خبره راولم چه دا تربیله ډیم چه جوړ شوے دے نو هم خمونږ په زمکو جوړ شوے دے، د تربیله ډیم یو بلب هم په صوابئ ضلع کښې نه بلیږی، دا آباسین خمونږ په ضلع باندے تیر شوے دے د هغے نه یو څاڅکے اوبه هم مونږ ته نه ملاویږی۔ اوس مسئله دا شوے ده چه دا منصوبه Linger on کیږی۔ د دے صوبے، ما خپله په دے کښې دا Pursue کړے ده ۔خمونږ د دے صوبے ایډیشنل چیف سیکرټری هم په دے کښې واپډے ته یو ډیر زبردست نوټ لیکلے دے خو د واپډے د طرف نه مونږ سره په دے کښې زیاتے کیږی۔ نو خما د دے ټول ایوان په ذریعه باندے خپل ګران منسټر صاحب ته صرف دا ریکوسټ دے چه په دے مسئله کښې، د پیهور هائی لیول کینال مسئله چه ده په دے باندے کار شروع کول پکار دی، ځکه چه ماته ئے په جواب کښې په آخری کښې دا هم لیکلی دی چه په اکتوبر کښې به په دے باندے کار شروع شی او اوس نومبر دا دے په ختمیدو باندے دے نو خمونږ صرف دا ګزارش دے چه مونږ د صوابئ ضلعے خلق، دا ډیره پسمانده ضلع ده۔ خمونږ ډیر لږ لږ جائیدادونه دی خمونږ څه جائیداد خو تربیله ډیم چه کوم دے، هغه دومره Water log شو چه اوس په ډیرو کلو کښې د قبر د پاره ځایونه نه ملاویږی۔ ډیر لږ لږ جائیدادونه دی او چه کوم جائیداد د اوبو د لاندے وو نو هغه خو تربیله ډیم سره خراب شوے دے۔ خمونږ د زرګونو کالو تاریخ وو، آباسین ، هغه هم د

غازی پروټما په نوم باندے خمونږ نه کتې کړے شو۔ دا یو اولنئی منصوبه ده چه خمونږ د صوبے خلقو ته ترینه ډیره زیاته فائده ده نو خما منسټر صاحب ته دا ریکوسټ دے چه په دے منصوبه باندے څومره زر تر زره کار شروع شی نو دا به خمونږ د پاره ډیره زیاته ښه وی، ځکه چه مونږ د صوابئ ضلعے خلق چه یو مونږ په دے خبره باندے دا فخر کوو چه مونږ د خپل کران د ټولو پښتنو بابا باچا خان بابا په مشرئی کښں د دے وطن د آذادی دپاره ډیرے بیش بها قربانی ورکړے دی او دا خبره هم کوم چه نن دلته دا صوبائی اسمبلی ده ----

<u>جناب سلیم سیف اللہ خان :</u> پوائنټ آف آرډر جناب سپیکر صاحب ! هم دے ممبر صاحب اول یو اوږد تقریر اوکړو چه وخت ضائع کول نه دی پکار۔ اوس په سوال باندے تقریر دے که دا سوال دے؟ که څه ضمنی کوی نو ضمنی دے اوکړی۔

<u>جناب سلیم خان ایڈوکیټ :</u> دا سے چل دے چه د دے منصوبے دومره زیات اهمیت دے ،زه د معزز ممبر صاحب په خدمت کښں دا عرض کوم چه د دے منصوبے دومره زیات اهمیت دے-------

<u>جناب سپیکر :</u> د سلیم خان مطلب دا وو چه څه وخت ستا د خپل سوال نمبر راتلو نو د هغے د پاره دے ډیر ښه Sermon اوکړو اوس چه دے په ځان راغله نو هغه نو رخایونو کښں، دا مطلب نے وو۔

<u>جناب سلیم خان ایڈوکیټ:</u> بالکل جی ټهیک خبره نے کړے ده خو خما خپله هغوی ته او ټولو ممبرانو ته دا ریکوسټ دے چه په دے باندے ما ځکه زیات وخت واغستو چه دا منصوبه د ډیر زیات اهمیت حامل ده او مونږ د صوابئی ضلعے خلق چه یو خمونږ ډیر لږ جانیدادونه دی دا خمونږ د پاره یوه منصوبه

ده چه په دے باندے څومره زرکار شروع شی نو دا به خمونږ د پاره ډیر ښه وی -

جناب سپیکر : مطلب مو دا دے چه د ټول پاکستان په اکانومی کښې چونکه ستاسو Contribution زیات دے نو د دے د پاره ته زیات وخت اخلے -

جناب سلیم خان ایڈ کیٹ: بالکل جی بالکل-

جناب غفور خان جدون : سپیکر صاحب په دے-----

جناب سلیم سیف اللہ خان : جی د دے لږ وضاحت اوکړئی چه Contribution په څه شی کښې زیات دے -

جناب سپیکر : په اکانومی کښې جی-

جناب سلیم سیف اللہ خان: ٹهیک ده جی -

جناب غفور خان جدون : جناب سپیکر صاحب ! گورئی جی د سلیم سیف الله خان صاحب هم د کروړونو روپو کارخانے په ګدون امازئی ضلع صوابی کښې جوړے کړے دی او تقریباً د سات کروړ -/7,00,00,000 روپو نه ئے زیات هلته د دوی خپل ذاتی جائیداد دے- خبره دا ده عرض دا دے چه د دے پیهورهائی لیول کینال یوازے صوابئ ته فائده نشته، د دے فائده به ضلع مردان او ضلع نوشهره ته هم ا ورسی- درے واړه ضلعو ته به، بلکه ټولے صوبے ته به فائده رسی جی- نو عرض دا دے چه دوی خو د اکتوبر وعده کړے وه، اکتوبر لاړو او نومبر شروع شو، اوس نومبر کښې دِ دا مهربانی اوکړی چه دا وعده اوکړی چه په دے کال دِ ورله دوی سنګ بنیاد کیږدی، کانړے دِ ورله کیږدی- کار دِ پرے شروع شی نو انشاء الله تعالٰی په دے حکومت کښې، ولے چه د25 کالو دا یو منصوبه وه او دوی د تحسین لائق دی چه دے حکومت په

ورومبی خل باندے د 1947 ، نه پس د دے پیہور ھانی لیول کینال منظوری
ورکړے وه۔

جناب جان محمد خٹک: سپیکر صاحب ! دے کښ چونکه ----

جناب سپیکر: جی جی۔

جناب جان محمد خٹک: د دے Allignment د نن نه لس دولس کاله مخکښ چه
کوم شوے وو نو هغه د جلبنی په میره باندے او داسے راتلو او بیا کلپانتی
سیند ته غورزیدو لیکن اوس دوی Allignment چینج کړے دے او هغه نے دا
شان کړے دے چه کوم د جګنات پیر سباق ټهر دے، د هغےWidening کوی نو
صرف دا یو خبره ده چه زه نے د وزیر صاحب په نوټس کښ راولم چه ډیرے
زمکے چه کوم دی، تقریباً یو لاکھ ایکړ زمکه به وی چه هغه د هغے نه پاتے
شوه۔ نو زه د دوی په نوټس کښ یو پوائنټ راولم چه مهربانی اوکړی چه د
دغے نهرنه ډیر په آسانه باندے لکه د خیشکو لیفټ ایریګیشن سکیم دے که یو
دوه خایونو کښ نے هم دا اوکړو خکه چه دا اوبه دومره اوبه دی بقول د
ایریګیشن ډیپارټمنټ چه دا به سرپلس شی او کلپانیٔ ته به نے غورزوو۔ نو دا
یو پوائنټ دے که وزیر صاحب په دے کښ لږه مهربانی اوکړی او دوی سره
په دے کښ یو دغه اوکړی او د لیفټ ایریګیشن یو دغه پکښ اوکړی۔

جناب ہمایون سیف اللہ خان: سر یو منټ۔ جناب سپیکر صاحب ! یہ بڑی پرانی سکیم
ہے جو 1951ء میں شروع ہوئی ہے۔ میں حیران ہوں کہ آج تک یہ کیوں Complete
نہیں ہوئی، اس کی کیا وجہ ہے؟ اس کی وجہ یہ ہے کہ ہمارے Rights, Insdus river
پر Establish ہوتے ہیں اور ہمیں یہ پانی، اور یہ میں یقین سے کہہ سکتا ہوں کہ اس پر
پچاس سال مزید بھی لگیں گے کیونکہ پچاس سال میں تو یہ سکیم Complete نہیں ہوئی

جو 1951 سے شروع ہے اور آج تک Complete نہیں ہو سکی۔ اس سکیم پر کچھ کام شروع ہوا تھا اور وہ مجھے یاد ہے، 1951ء میں دس لاکھ روپے اس کے لئے منظور ہوئے تھے۔ سر! آپ ذرا اسے دیکھیں اور چیک کریں۔

جناب آفتاب احمد خان شیرپاؤ (لیڈر آف دی اپوزیشن)، همایون خان چونکه خبره اوکړه دلته پیهور هانی لیول کینال باندے بحث کیږی۔ دا نه چه مونږ د دے کریډټ وایو چه دا د فلانی حکومت په دورکښ شروع شوے یا فلانی دور کښ شوے دے خو Just to put the record straight د دے ایګریمنټس ایشین ډیویلپمنټ بنک سره په اکتوبر 1993ء کښ شوے دے او د هغے نه پس دا دوه درے کاله په هغے باندے سرویز وغیره دا ټول څیزونه Complete شوے دی اوس Tendering stage ته رارسیدلے دے نو دا وزیرصاحب به هم د دے سره اتفاق کوی چه ایشین ډویلپمنټ بنک سره یا ورلډ بنک سره یو سکیم په شپږو اوو میاشتو کښ نه کیږی په دے کښ دوه درے کاله لګی او دا هغه وخت کښ شوے وو تاسو د 1995-96 اے ډی پی اوګورئی 1996-97ء اے ډی پی اوګورئی نو د دے د پاره خطیر رقم ایښو دے شوے وو ۔ هم د دے د پاره چه د دے Feasibility او ټول کار Complete شی۔ په دے کښ زیاتے پیسے د صوبائی حکومت دی او د هغے دوو کالو په بجټ کښ د دے د پاره مکمل پیسے ایښو دے شوے وے او په دے باندے کار شوے وو ۔که دے کښ لږ Delay شوے ده نو دا د واپډا نه شوے دے ۔ واپډا په دے کښ Delay شوے وه او هغے کښ ، دا کار به هم څه موده مخکښ شروع شوے وو خو هغوی په Tendering کښ ګړ بړ کوو او د هغے په وجه باندے دے سکیم کښ Delay شوے وه۔

جناب غفور خان جدون: جناب سپیکر صاحب ! یو ریکوسټ به کوم، د آفتاب خان ډیر زیات مشکور یمه خو عرض دا دے که تاسو د 1985 ء نه اوګورنی د هر کال په بجټ کښ د پیهور هانی لیول کینال د پاره پیسے ایښودے شوے دی دا د 94-1993ء د1995ء نه ده، د 1985ء نه پس تاسو خپل د اسمبلئ ریکارډ اوګورنی نو باقاعده په هر بجټ کښ ورله پیسے مختص شوے دی- مونږ د ټولو مشکور یو-

جناب آفتاب احمد خان شیرپاؤ: جناب سپیکر ! I am on a point of personal explanation غفور خان وائی چه ایښودے شوے دی هغه بیل دغه وو ایګریمنټ چه څو پورے ایشین ډویلپمنټ بنک یا څوک تاسو له فنډز درنه کړی، دا سے خو ګومل زام د پاره کال په کال پیسے ایښودے کیږی، هلته سټرکچر دے، هلته مینټینینس د پاره لږے ډیرے پیسے ایښودے شی خو په پراجیکټ باندے خو لا کار نه دے شروع کنه- Finalization of the project یا ایګریمنټ چه دے، خالد عزیز چه هغه وخت د دے صوبے ایډیشنل سیکرټری وو هغه تلے وو او ایشین ډویلپمنټ بنک سره په منیلا کښ د دے ایګریمنټ شوے وو - It is either October or November, 1993 هغے کښ دا ایګریمنټ شوے وو او د هغے نه پس په دے باندے دا نوره کارروائی شروع شوے ده-

وزیر آبپاشی و آبنوشی: جناب سپیکر صاحب! زه د خپل ټولو ممبرانو ډیر زیات مشکور یمه او ډیره مننه کوم چه دوی داسے Important مسئله اوچیرږله او زه خاص کر د آفتاب خان ډیر مشکور یمه خو Let put the record straight زه به دا عرض اوکړم چه کوم وخت تربیله بند جوړیدلو

نو ولی خان صوابئی کښ تقریر اوکړو چه دا تربیله ډیم جوړیږی نو د دے پاره مونږ ته یو ټنل پکار دے، خمونږ صوابئ ته د انډس ریورنه اوبه پکار دی نو هغه وخت کښ دا خبره چا نه منله نو بیا ولی خان هلته تقریر اوکړو چه دا ډیم به مونږ تر هغے پورے نه پریږدو چه تر څو پورے پکښ مونږ ټنل وانه خلو ۔ نو دے باره کښ بیا نیشنل اسمبلئی کښ هم خبره شوے وه او ولی خان ته بهټو صاحب اوونیل چه ته ماته Threat کوے هغه ورته اوونیل چه نه مونږ Threat کوو نه زه به دا Practically تا ته اوښایم تر څو پورے چه مونږ ته داټنل نه پریږدے چه مونږ اوبه وانه خلو نو مونږ به دا ډیم نه پریږدو۔ نو د هغے نه پس به تاسو ته یاد وی چه د هغے ټنل لړه غونډے حصه جوړه شوے ده۔ د هغے نه اوبه مونږ اخلو، دا د ولی خان د هغے وخت خبرے وے چه کومے هغوی په صوابی کښ کړے وے۔ دویمه خبره دا ده چه خمونږ رور آفتاب خان خبره اوکړه چه د1993ء نه نو دا هډو کیدے نه شو، تر څو پورے چه Water Accord نه وو شوے۔ ولے چه انډس ریور چه دے، تر څو پورے چه Water Accord نه وو شوے نو د انډس ریورنه یا د بل هر یو دریاب نه مونږ اوبه نه شوے اغستے، دا Water Accord د مسلم لیګ او دے اے این پی مشترکه حکومت چه وو هغه وخت کښ Water Accord شوے دے، نو د هغے نه پس مونږ د دے جوګه شولو چه مونږ په دے باندے کار اوکړو۔ کومه خبره چه همایون صاحب اوکړه چه د1951ء پراجیکټ دے، نو په 1951ء کښ Water Accord نه وو شوے، اوبه چا نه ورکولے او چا نه شوے اغستے۔ په دے وخت کښ داسے حالات دی چه مونږ ، آفتاب خان خبره اوکړه چه 1993ء هغه شوے دی خو هغه هم داسے وو چه څنګه داسے روان

دی په دے لړ کښې موجوده حکومت، مونږ واپډے ته لاړو او واپډےRefuse کړله چه مونږ داContract نه Sign کوؤ، ولے چه دا ډیر زیات دے۔ په دے کښې ما Personally واپډا چیرمین کوم چه اوس لاړو هغه سره مے خبره اوکړله نو هغه ونیل چه زه به استعفیٰ ورکړم خو په دے دستخط نه کوم۔ دا ذمه واری دِ پراونشل گورنمنټ په خپل سر واخلی، ولے چه دا ډیرے زیاتے پیسے دی، هغوی چه کومEstimate جوړ کړے وو، هغهEstimate ، د یو کارد پاره، پیهور هانی لیول کینال داسے دے چه دا په شپږو حصو کښې تقسیم دے۔ د دے یو پیهور هانی لیول کینال به شپږ ټهیکے کیږی، خو د ټولو نه لویه ټهیکه چه ده هغه د دے ټنسل ده۔ د ټنل باره کښې واپډا والا چه 1720 Million rupees, proposed کړے وبے Estimate نے جوړ کړے وو خو چه کوم Contractors وو هغوی او دا ایشین ډویلپمنټ بنک په مونږ یو قدغن لگولےوو چه تاسو به یورپین کمپنیٔ نه بغیر بل چا نه به نه کونی۔ ولے چه دا تربیله ډیم دے او دے ډیم نه چه تاسو ټنل اوباسئی نو ډیم ته چرته خطره او نه شی۔ نو په دے وجه باندے ترکی فرم چه دے هغوی بیا3161 ملین باندے د خپلے ټهیکے ټینډر راکړو نو واپډا والا په دے وجه باندے دا نهAccept کوله چه دا خو 72% above دے، لهذا مونږ دا Risk نه اخلو، ځکه چه صبا مونږ د پاره پرابلم جوړ نشی۔ د صوبے د مفاداتو له خاطره د دے صوابئ د خلقو او د خپلوزمیندارانو مفادو د پاره مونږ دا خبره کیبینټ ته راوستله او کیبینټ کښې مونږ دا فیصله اوکړله، واپډا ته مو دا اختیار ورکړلو، ولے چه مونږ ته پته ده ورخ په ورخ قیمتونه زیاتیږی یو میاشت کښې شپږ کروړه روپئی مونږ حساب کړے دے چه د دےCost زیاتیږی نو مونږ ونیل چه مونږ بیا

Re-tender کوو نو بیا به یو کال روستو لاړشی۔ خو بیا مونږ واپډا ته دا او ونیل چه تاسو مونږ ته دا ګارنټی راکړئی چه د دے نه کم Bid راځی نو بالکل ټهیک ده بیا به مونږ اومنو خو هغوی دا ګارنټی هم رانه کړه، په دے وجه بیا صوبائی حکومت په کیبینټ کښی دا فیصله اوکړه او واپډا له نے دا اختیار ورکړو چه تاسو Sign کړئی او زه خپلو رونړو ته دا وایم چه هغه Sign شوله او انشاء الله په دےکال کښی دننه دننه به په دے باندے مونږ Practically کار شروع کړو او دے کښی د ټولو نه لونے Re-modelling پکښی راځی .Improvement of existing channels راځی Development of new Irrigation Topi area راځی Improvement of surface drainage system راځی Construction of sub-surface drainage system راځی دا ټولے شپږ ټهیکے دی او په Conversion of water courses in to minors دے کښی دوه ټهیکے اوشوے او باقی څلور مونږ Advertise کړے دی۔ انشاء الله په هغے باندے به هم کار شروع شی خو زه هاؤس ته او دے خپلو رونړو ته دا تسلی ورکوم چه انشاء الله دا حکومت چه دے دا د ایریګیشن د پاره زیات نه زیات کوشش کوی، ولے چه خمونږ دے صوبه کښی Already crops ډیر کم دی، غنم کم دی هیڅ هم نشته ، کارخانے نشته، نو پکار دا ده چه ایګریکلچر زیاته ترقی اوکړی، ایګریکلچر د ایریګیشن نه بغیر ترقی نه شی کولے، لهذا ایریګیشن ته مونږ زیات اهمیت ورکوو۔ ډیره مهربانی۔

<u>Mr. Speaker:</u> **Mr. Iftikhar Khan Matta, MPA to please ask his Question No.117.**

*117-<u>جناب افتخار خان مٹہ</u>: کیا وزیر آبپاشی ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ ۔

(الف) کیا یہ درست ہے کہ سال 1988ء میں دوآبہ مند کے لئے منڈہ ہیڈ سے پانی کا دوسرا گیٹ منظور ہونے سے کافی مشکلات حل ہوئے ہیں؟

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ نہروں کی ریماڈلنگ کے لئے بھی رقوم منظور کی گئی ہیں؟

(ج) اگر (الف) و (ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو آیا حکومت شبقدر دوآبہ کی نہروں کی ریماڈلنگ کرنے کا ارادہ رکھتی ہے؟

جناب بشیر احمد بلور (وزیر آبپاشی و آبنوشی)،(الف) جی ہاں۔ منڈا ہیڈ ورکس کے دو عدد پرانے گیٹوں سے دوآبہ نہر میں پانی کی گنجائش 65 کیوسک تھی جبکہ تیسرا گیٹ لگ جانے سے نہر میں پانی کی مقدار 350 کیوسک ہوگئی ہے جس سے نہر میں پانی زیادہ ہوگیا ہے اور زمینداروں کو وافر مقدار میں آبپاشی کا پانی مل رہا ہے البتہ نہروں کے کنارے کچے ہیں اور ان کو مضبوط کرنا ضروری ہے۔

(ب) جی نہیں۔ نہروں کی ریماڈلنگ کے لئے ابھی تک کوئی رقم مختص نہیں کی گئی ہے۔

(ج) اگر فنڈ میسر آجائیں تو نہروں کی ریماڈلنگ کی جا سکتی ہے۔

جناب افتخار خان مہمند: بسم الله الرحمان الرحيم - شکریه سپیکر صاحب 1988ء کښې کله چه فرید طوفان صاحب ایریګیشن منسټر وو هغه دوآبه کینال ته منډا هیډ یو ګیټ جوړ کړے وو۔ هغے سره خمونږه کافی مشکلات حل شوے دی خو د هغے نه علاوه دغه ځائے کښې یو داسے مصیبت دے، لکه فرض کړه چه یو جګه اوبه دی په هغے کښې د بالتمی اوبه ځائے کیږی نه، هغے کښې تقریباً 350 کیوسک اوبه خمونږه زیاتے شوے دی، خو هغه 350 کیوسک اوبه مونږه ته اوس نه راځی، ځکه چه نهرونه واړه دی او دهغے په وجه باندے

اوبه پکښې نه ځائے کیږی- د بد قسمتئ نه دوآبه چه کومه ده د دوه سیندونو په مینځ کښې پرته ده- یو دریائے کابل دے او یو دریائے سوات دے- یو طرف ته هغه فصلونه آبادوی او قبرستانونه راله تباه کوی، بل طرف ته خمونږه په خپلو شتو اوبو کښې فصلونه تږی وی- نو د دوآبه کینال خبره چه کوم ده هغه بغیر د Re-modelling نه، نه حل کیږی، څو پورے چه د دے Remodelling نه وی شوے نو خمونږه د حلقے شبقدر پی ایف 14 د اوبو مسئله نه حل کیږی- ځکه چه په صوابئی او په مردان کښې Re-modelling شوی دی خو صرف د بد قسمتئ نه خمونږه حلقه پاتے ده چه د دے Re-modelling نه دے شوے- نو زه ستاسو په وساطت خپل مشر ته دا درخواست کومه چه خمونږه د دوآبه کینال Re-modelling دِ اوشی- ډیره مهربانی-

<u>وزیر آبپاشی و آبنوشی:</u> د افتخار خان مشکوریمه او دوی بالکل دا خبره ټهیک وائی او ماته ډیپارټمنټ هم دا لیکلی راکړی دی چه دا سسټم هله ټهیک کیدے شی چه د دے کینال Re-modelling اوشی- مونږه سره چه کله فنډ راشی نو انشاء الله کوشش به کوو چه دا په Top priority باندے اوشی-

<u>Mr. Speaker:</u> **Mr. Hameedullah Khan, MPA to please ask his Question No.143.**

*143-<u>جناب حمید اللہ خان:</u> کیا وزیر آبپاشی ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:-

(الف) ضلع دیر پی-ایف 74 میں 1993 سے 1997 تک آبپاشی کی کل کتنی سکیمیں منظور ہوئی ہیں؟

(ب) مذکورہ سکیموں کے نام اور تخمینہ لاگت بتائی جائے۔

جناب بشیر احمد بلور (وزیر آبپاشی و آبنوشی): (الف) ضلع دیر کے پی۔ ایف 74 میں 1993-94 سے 1996-97 تک سالانہ ترقیاتی پروگرام کے تحت کل دو سکیمیں منظور ہوئی ہیں۔ جبکہ دیر ڈسٹرکٹ ڈیویلپمنٹ پروگرام کے تحت کل تین سکیمیں منظور اور مکمل ہو چکی ہیں۔

(ب) سالانہ ترقیاتی پروگرام کے تحت 1993-94 سے 1996-97 تک مندرجہ ذیل کل دو سکیمیں مکمل/منظور ہوئی ہیں۔

نمبر شمار۔	نام سکیم۔	سال۔	تخمینہ لاگت۔
(۱)	سول ایریگیشن چینل گمبت بانڈہ میدان۔	1993-94	4,74000/- روپے
(۲)	دو عدد ٹیوب ویلز میدان براول ایریا۔	1996-97۔	12,00,000/- روپے۔

اس کے علاوہ مندرجہ ذیل سکیمیں دیر ڈسٹرکٹ ڈیویلپمنٹ پروگرام کے تحت مکمل/منظور ہوئی ہیں۔

(۱)	ایریگیشن چینل گمبت بانڈہ۔	1995-96۔	18,40,000/- روپے۔
(۲)	ایریگیشن چینل گنوڑی۔	1995-96۔	13,30,000/- روپے۔
(۳)	ایریگیشن چینل برغنڈو۔	1995-96۔	07,00,000/- روپے۔

جناب حمید اللہ خان: په دے کښې سر محکمے چه کوم ما له جواب راکړے دے په دے کښې نے لیکلی دی چه دوه ټیوب ویلے په پی ایف 74 کښې دی -سر! یو ټیوب ویل هم نشته- بل په دے کښې دا ګنوړئی او برغنډو که دا نے په پی ایف 74 کښې ثابت کړل نو زه به جرم ورکړم سر، دا نے ټول غلط بیان لیکلے دے-

جناب نجم الدین: سر! دے کښې حمیدالله خان چه کوم سوال کړے دے خما

خیال دے دا ایریگیشن ډیپارټمنټ خو یا بالکل سترګے پټوی او دے ته هم نه ګوری چه دلته به ممبران ناست وی او هغه به دا ګوری، حمیدالله سوال کړے دے چه په پی ایف 74 کښ د1993ء نه 1997ء پورے "آبپاشی کی کل کتنی سکیمیں منظور ہوئی ہیں" په هغے کښ لیکلی دی، سول ایریګیشن ګمبټ بانډه میدان،دا خو ټهیک ده، د ده په حلقه کښ شته، لیکن دا دوه ټیوب ویلے چه ده په براول بانډه او په میدان کښ ورکړی دی، ماسوانے د پبلک هیلتھ د یو ټیوب ویل نه چه هغه دغه د پاره دی، دا بالکل نشته دے۔ لاندے چه ده دا خایونه ورکړی دی، ګنوړئی خما په حلقه کښ ده، بیا ئے برغنډو لیکلے دے، خما عرض دا دے که دا محکمے دا قسم سوالونه ورکوی چه هغه وائی چه خما، ده ته دا پته هم نشته چه هلته یو ډیپارټمنټ شته، یو ډیپارټمنټ شته دے او دا پته ورته نه لګی چه دا پی ایف 74 کوم یو دے او پی ایف 75 کوم یو دے او دا حال وی او دوی داسے جوابونه ورکوی، نو خما خیال دے چه خمونږه د دے معزز رکن استحقاق مجروحه شوے دے، دے سره دا ډائریکټ استحقاق کمیټئی ته

اولیږئی سر۔ غلط جواب ئے ورکړے دے۔

وزیر آبپاشی و آبنوشی: سپیکرصاحب، زه د دے دواړو فاضل ارکانو صاحبانو ډیر زیات مشکور یمه، که دوی دا "ب"ا ولولی نو "سالانہ ترقیاتی پروگرام کے تحت 1993-94ء سے 96-97 تک مندرجہ ذیل کل دو سکیمیں مکمل / منظور ہوئی ہیں، مکمل چه کوم دے، هغه چار لاکھ پچهتر هزار روپئی د سول ایریګیشن دی، منظور چه کوم دی هغه د باره لاکھ روپو دوه ټیوب ویلونه دی۔ په دے ټیوب ویلونو بانډے لا کار نه دے شروع شوے، ولے نه دے شروع شوے جی، چه دا پیسے ملاؤ شوے، منظور شول خو هلته کوم خائے چه دوی ښودلے وو نو هغه چه

مونږه او کتو نو ځلور سوه فیټه لاندے اوبه وے نو په دے وجه هلته چه هغه وخت کوم ایم پی اے وو د هغه په Under standing سره چیف منسټر صاحب د دے سکیم کولو دا Nomenclature change کړو او هغه کیس چیف منسټر صاحب سره پروت دے۔ د دې دوه ټیوب ویلونو باره لاکه روپئی منظوری هم شته،د هغې د پاره هلته کښې ځائے هم ټاکلے شوے وو خو هغه ځائے Feasible نه وو۔ نو په دے وجه باندے هغه پاتے شو او هغه مونږه چیف منسټر ته لیږلے دے چه هغه ځائے بدلولو د پاره چیف منسټر صاحب به Permission راکوی او په هغې باندے به بیا کار شروع کیږی۔ داسے هیڅ خبره نه ده چه مونږه به خپل رور ته غلط جواب ورکوو۔

جناب نجم الدین : زه عرض دا کومه جی چه دوئی جواب دا لیکلے،"منظور اورمکمل ہوئی ہیں" په دے کښې کوم سکیم مکمل دے او کوم یو منظور دے دا یو Suspense سوا کوی زه دا وایم جی چه ده دا کوم سوال ورکړے دے ، دا ایریا د حمید الله په پی ایف74 کښې د سره شته دے نه، چه شته دے نه نو دے څنگه وانی چه بهاتی مونږه منظور کړے دے۔ په هغے کښې منظور هم لیکلی دی او مکمل هم لیکلے شوے دے۔ مونږه خو په دے باندے پوهه نه یو سر!

وزیر آبپاشی و آبنوشی: جناب سپیکر صاحب! زما خیال دے چه دے به اوس تاسو پوهه کړئ، زما خو دا عرض دے چه دا سول ایریګیشن چینل په پی ایف 74 کښې دے او بل منظوری هم په پی ایف74 کښې شوے ده او دا چه کله ځائے بدل شی او د هغې د پاره چیف منسټر صاحبPermission راکړی نو بیا به په دے حلقه کښې دا کارونه کیږی۔

جناب سپیکر : زما دا خیال دے ـــ

جناب نجم الدین : سر دا نه ده جی، ایریگیشن چینل گنورنی لیکلے شوے دے۔ دا دِ ثابت کړی چه دا په پی ایف 74 کښ ده جی۔ برغندو لیکلے شوے دے، دا د ثابت کړی چه دا په پی ایف 74 کښ ده۔

وزیر آبپاشی و آبنوشی: دا که تاسو دا 2 اوګورنی کنه جی، په دے کښ دا دی چه" اس کے علاوہ مندرجہ ذیل سکیمیں ڈسٹرکٹ ڈویلپمنٹ پروگرام کے تحت مکمل ہوئی ہیں"۔

جناب نجم الدین : سر بیا خو غلط شوه، هغه وائی چه پی ایف 74 ، دا Clear وضاحت نے لیکلے دے چه خما په دے حلقه کښ کوم منظور شوی دی۔ ډسټرکټ ډیویلپمنټ پراجیکټ خو د ټولے ضلعی یو پراجیکټ دے خو هغه پکښ خپل ځائے ښودلے دے چه خما په حلقه کښ څه شوی دی۔ منسټر صاحب د دے جواب ورکړی۔

وزیر آبپاشی و آبنوشی: سپیکر صاحب! ستاسو په وساطت دا عرض کوم چه هغه مونږ نه دا تپوس کړے دے چه ایریګیشن څومره سکیمونه هلته شوی دی۔ مونږ دا وئیلی دی چه څومونږ دوه سکیمونه د ایری ګیشن دی او باقی سکیمونه د ډسټرکټ ډیویلپمنټ پروګرام تحت شوی دی۔ نو هغه دوه چه دی، یو مکمل دے او دے بل Nomenclature باندے جګهړګا ده۔ چیف منسټر Permission د پاره تلے دے نو دا دواړه سکیمونه ---

جناب نجم الدین : سر خما عرض دا دے -----

وزیر آبپاشی و آبنوشی: دا دواړه سکیمونه چه دی دا به دے پی-ایف 74 کښ لګی او دا دویم ټیوب ویل به هلته لګی۔

جناب سپیکر: بشیر خان۔

جناب نجم الدین: سر دے کښ ولے شر کوئی۔ دا خو نے غلط سوال ورکړے دے۔

جناب سپیکر: یو منټ، هغوی دا وائی چه ضلع، د Question مطابق " ضلع دیر پی ایف 74 میں 97-1993ء تک آبپاشی کی کل کتنی سکیمیں منظور کی گئی " هغوی د پی ایف 74 یعنی Specifically د هغے تپوس کوی۔

وزیر آبپاشی و آبنوشی: پی ایف 74 باره کښ دا وایم چه دا کوم سول ایریگیشن چینل دے دا 94-1993 ء کښ جوړ شوے دے، کمبټ بانده میدان په پی ایف 74 کښ دے او دا دوه ټیوب ویلونه چه دی دا لا شروع شوے نه دی، دا به شروع کیږی، نو په پی ایف 74 کښ به شروع کیږی۔ دا باقی درے سکولونه چه دی دا خونړه نه دی، دا ډسټرکټ ډیویلپمنټ پروګرام کښ دی نو هغه نے پکښ Reflect کړی دی۔ که د دوی څه سکیم نه وی نو هغه بیله خبره ده۔

جناب سپیکر: خما خیال دے داسے کار به اوکړو نجم الدین خان، د حمید الله خان Simple غوندے خبره ده، تاسو نے په دغه نومونو باندے Insist کوئی هم چه دا نومونه په پی ایف 74 کښ نه راځی۔ او بشیر خان ته اطلاع دا ده چه نه دا هم په دے پی ایف 74 کښ دی، نو Best course دا دے چه هغوی به هغه Concernd افسران را اوغواړی او تاسو وضاحت اوکړنی که هغه د پی ایف 74 دپاره وی نو بیا ستاسو په وینا باندے چه کوم خاپونه ورته ښایئی هغه به کوی ----

جناب نجم الدین: سر خما عرض دا دے، خما درخواست دا دے چه په دے کښ لاندے دا منسټر صاحب نه گوری، مونږ دا نه وایو منسټر صاحب ډیر شریف سړے دے۔ خمونږ معزز سړے دے، مونږ د ده ډیر لحاظ کوو خو چه

د ده محکمه یو غلط جواب ورکوی، هلته ئے کارهم نه وی کړے نو صبا خو په اسمبلئی کښې دوی جوابده دی نو مونږ دا وایو چه د دے خو دِ دوی تحقیقات اوکړی او دوی دِ راکاګی چه تا ولے دا غلط کار کړے دے؟

وزیر آبپاشی و آبنوشی: دا به انشاء الله تپوس به ترے هم اوکړو چه دا ولے داسے دغه کړے دے خو خما یقین دے چه هغوی به داسے نه وی کړے۔

Mr. Speaker: **Mr. Hameedullah Khan, MPA to please ask his Question No.144.**

*144۔جناب حمید اللہ خان: کیا وزیر آبپاشی از راہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:۔

(الف) آیا یہ درست ہے کہ حلقہ نیابت پی ایف ۴۷ ضلع دیر میں ۱۹۹۲ تا ۱۹۹۷ تک جو سیلاب آئے ہیں اس سے اس حلقے کی کافی اراضی کو نقصان ہوا ہے؟

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو۔

(۱) حکومت نے حفاظتی پشتوں کے لئے کتنی رقم مختص کی ہے۔

(۲) مذکورہ نقصان کے ازالے کے لئے حکومت کیا اقدامات کررہی ہے۔

(۳) کیا حکومت آئندہ بجٹ میں مذکورہ علاقہ کے لئے خاطر خواہ رقم مختص کرنے کا ارادہ رکھتی ہے۔

جناب بشیر احمد بلور(وزیر آبپاشی و آبنوشی): (الف) جی ہاں۔ یہ درست ہے۔

(ب) Umbrella .PC.I, 1995. میں پی۔ ایف ۴۷ دیر کے لئے مندرجہ ذیل سکیمیں شامل کی گئی ہیں۔

(۱) سیلاب زدہ پشتوں کی مرمت برائے گاؤں گمبت بانڈہ ، -/1,27,000 روپے

(۲) سیلاب زدہ پشتوں کی مرمت برائے گاؤں بیلا۔ ، -/7,90,000 روپے

(۳) سیلاب زدہ پشتوں کی مرمت برائے گاؤں شواردین ٹکر (Spur)، -/68,000

روپے

(۲) سیلاب سے جن اراضیات یا مکانات کا نقصان ہوا ہے اس کے لئے سول انتظامیہ سے رابطہ کیا جائے۔ جہاں تک فلڈ ورکس کا تعلق ہے ان کاموں کو 1995 کے PC-I میں شامل کیا گیا ہے۔

(۳) اگر مجوزہ P.C-1 منظور ہو کر اور فنڈ مہیا کئے گئے تو پی۔ ایف ۷۴ میں مندرجہ بالاسکیموں پر کام شروع کیا جائے گا۔ اس کے علاوہ بند ورکس کے تحت بھی مرمت کے لئے سال 98-1997 میں متعدد کام شامل کئے جائیں گے۔

جناب حمید اللہ خان: په دے کښې مے سر عرض دا دے چه دا" سیلاب زده پشتوں کی مرمت برائے گاؤں بیلہ" که دا بیله او شوار دین تکر یو گمبت بانده شته، که دا دوه کلی خونړ په علاقه کښې وی نو زه ذمه وار یم، زه به دا ممبری پریږدم که دا دوه کلی پکښې وو۔ او که نه وی نو د دے محکمے او د دے سرو خلاف دِ انکوائری اوشی۔

جناب جہانزیب خان: حمید خان! د دے خو زه گواهی کوم چه دا کلی ستا په علاقه کښې شته۔

جناب حمید اللہ خان: کوم کوم دی۔

جناب جہانزیب خان: دا تا چه کوم نومونه یاد کړل، علاقه کښې خو شته۔

جناب حمید اللہ خان: او، گاوں بیله نشته سر۔

جناب جہانزیب خان: او او علاقه کښې خو شته۔

جناب حمید اللہ خان: علاقه کښې به وی خو ما پی ایف74 ونیلی دی۔

جناب جہانزیب خان: ما ونیل که علاقه دِ ونیلے ده۔

جناب حمید اللہ خان: نه پی ایف74 مے ونیلے دے۔

جناب سپیکر: حلقه نے مطلب دے۔

وزیر آبپاشی و آبنوشی: سپیکر صاحب! دوی ته دا عرض کومه چه دا کومے علاقے لیکلی شوے دی دا Umbrella، Umbrella مطلب دا دے چه دا ټول سکیمونه مونږ په یو ځائے کوو او دا خمونږ پی سی ون جوړ دے او د دے د پاره مونږ دا سیکنډ فیز، دا چه کوم Flood damages دی په هغے باندے مونږ ته ایشین ډیویلپمنټ بنک د فیډرل ګورنمنټ په Through پیسے راکوی نو په Umbrella کښ دا سکیمونه مونږ کړی دی، دا مونږ اغستی دی او د دے پی سی ون جوړ دے او د دے پی سی ون دا پیسے پکښ لیکلی دی نو دا کارونه لا شوے نه دی دا به سیکنډ فیز کښ چه کوم مونږ ته راشی هغے کښ به دا کوو۔ باقی دا چه کوم دوی وائی دا معمولی کارونه دی، دے د پاره مونږ تقریباً ایک لاکھ ساٹھ ہزار دا ورکوټی ورکوټی کوم چینل چه دی، د دے د Repair د پاره هغه ډیپارټمنټ په خپله کوی۔ هغه مونږ انشاء الله په دے کال کښ به کوو او دا باقی Umbrella چه ده دا چه پیسے راشی نو دا به په سیکنډ فیز کښ انشاء الله کوو۔

جناب سلیم سیف الله خان: جناب سپیکر! خما په خیال کښ وزیر صاحب خمونږه محترم دے، صفا د او وائی چه بهنی خما د محکمے نه، انسان دے غلطی کیدے شی، څه دا نه چه غلطی نه شی کیدے۔ هغه وائی چه خما په حلقه کښ، زه وایمه چه خما په حلقه کښ یو کلے نه دے، هغه ماته پته ده چه خما په حلقه کښ کوم کلی دی او کومه آبادی ده۔ محکمے ته څه پته ده، د آبنوشئ یا آبپاشئ والا چه بهنی فلانئ، هغه وائی چه بهنی په ما دا بیله، آمبریله نه، بیله، د بیلے خبره کوی، ګاؤں بیله، آمبریله نه وائی هغه وائی بیله یو

کلے دے-----

جناب احمد حسن خان: نه نه لاندے تاسو په سیریل نمبر 2 باندے اوگورئی-

جناب سلیم سیف اللہ خان: نو هغه دا وائی چه دا خما په حلقه کښ نه دے نو بهنی محکمے نه غلطی کیدے شی- بس دا اومنئی چه غلطی اوشوه- مخکښے به نے ټهیک کړی-

وزیر آبپاشی و آبنوشی: سپیکر صاحب! داسے کار دے چه ما خو دUmbrella خبره اوکړله او دا بیله چه خما په حلقه کښ نه دے نو دا به خامخا تپوس کوؤ چه ولے نه دے اوReflect شوے ولے نه دے؟

جناب حمید اللہ خان: یو اخی بیله نه ده شو اردین هم پکښ دے-

جناب سپیکر: او دهغے به هم پته اولګی کنه جی-

جناب حمید اللہ خان: او دغه هم خما په حلقه کښ نشته دے-

Mr. Speaker: Mr. Abdul Subhan Khan, MPA to please aske his Question No.155. Mr. Abdul Subhan Khan, please.

*155- جناب عبدالسبحان خان: کیا وزیر آبپاشی ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:-

(الف) آیا یہ درست ہے کہ بخشالی خوڑ پر ایک معلق پل تعمیر کیا گیا ہے؟

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ پل کی تعمیر غیر تسلی بخش ہونے کی وجہ سے پل ٹوٹ پھوٹ کا شکار ہے؟

(ج) اگر (الف) و (ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو آیا حکومت مذکورہ پل کی ناقص تعمیر کے سلسلہ میں انکوائری، ضروری کاروائی کرنے اور اسے احتساب کمیشن کے حوالے کرنے کا ارادہ رکھتی ہے؟

جناب بشیر احمد بلور (وزیر آبپاشی و آبنوشی): (الف) محکمہ انہار نے بخشالی خوڑ پر کوئی

معلق پل تعمیر نہیں کیا ہے۔

(ب) اس کا محکمہ انہار سے کوئی تعلق نہیں ہے۔

(ج) اس کا جواب متعلقہ محکمہ ہی مکمل چھان بین کے بعد دے سکتا ہے۔

جناب عبدالسبحان خان: جناب سپیکر صاحب! د بخشالی په خوړ باندے یو Hanging bridge په تیر گورنمنټ کښې جوړ شوے دے۔ په هغے کښې دا الف ب، ج ، خو دوی ماته جواب راکړے دے چه دا د ایریګیشن ډیپارټمنټ سره تعلق نه ساتی۔ ما هم د دے معلومات کړی دی چه دا دRural Development Department سره تعلق ساتی او دا کپ فنډ نه جوړ شوے دے خو میعاد نے کال دوه کاله نه کیږی خو بالکل د آثار قدیمه پُل ښکاری،ګنی دغه شان که د هغے سره چرته فوټوګرافی اوشی او بهر ملک ته اولیږلے شی، او یا دا پل راوچت شی، خکه چه انسان په هغے نشی تلے بلکه یوه بیزه قدرے پرے هم نشی تلے۔ دغه شانHanging bridge په مردان کښې د جنرل فضل حق په وختو کښې هم جوړ شوی دی، په هغے باندے که ګاډی ځی نو څه پرواه پرے نشته، زه دے ناستو ممبرانو له ستاسو په مشرنی کښې دعوت ورکوم که یو انسان پرے تیر شو خو چه په دے کوم د پیسو ضیاع شوے ده نو خما دا ګزارش دے که دا لوکل باډیز کمیټنی ته اولیږے چه د دے تحقیقات اوشی چه لکهونه روپئی په دے باندے ولے ضائع شوے دی او خما خو زیات توقع کیږی که پی اے سی ته اولیږلے شی نو ډیره به ښه اوشی چه پته نے اولګی۔

وزیر آبپاشی و آبنوشی: جناب سپیکر صاحب! څنګه چه هغوی په خپله اوفرمائیل چه داIrrigation کار نه دے، دا د لوکل ګورنمنټ دے، نو پکار دا ده چه کله د لوکل ګورنمنټ Questions' Hour راشی نو دا دِ د هغے سره

Include کړے شی، نو خما خیال دے چه منسټر صاحب به صحیح طریقے سره جواب کولے شی۔

جناب عبدالسبحان خان: خما خو گزارش دا دے چه منسټر صاحب هم ناست دے او خما په خیال باندے به د لوکل باډیز منسټر صاحب د دے سره اتفاق وی چه د قومی دولت ضیاع شوے ده نو که چرے د دے سره هغوی څه اختلاف کوی نو ماته پرے څه اعتراض نشته۔ خو که چرے کیږی چه په تیر گورنمنټ کښ په دے باندے لکهونه روپئی لگیدلی دی او هغه لوکل باډیز یا پی اے سی کمیټئی ته لاړشی نو په خانے د دے چه بل سوال ورکړمه او بیا پکښ میاشتے تیریږی----

جناب سپیکر: هسے عبدالسبحان خان خبره خو تاسو دغه شوه چونکه لوکل باډیز------

جناب نجم الدین: پوائنټ آف آرډر سر! دے طرف ته اوگورئی، دے خانے کښ گپ لگی----

جناب سپیکر: یو منټ جی،

جناب نجم الدین: په دے خانے کښ گپ لگی، دا یو منسټر صاحب د هغه خائے نه راغلے دے۔

جناب سپیکر: دا تاسو خپل دغه اوکړئی۔

جناب عبدالسبحان خان: ببو خان خپله کرسئی پریښے ده۔

جناب سپیکر: عبدالسبحان خان! خما خیال دے چه ستاسو Question چه کوم وو نو هغه ایریگیشن ډیپارټمنټ ته وو، د لوکل باډیز منسټر خو د دے نه هیڅ نه دے خبر، نو جناب تاسو تشریف کیږدئی۔

جناب فرید خان طوفان(وزیر خوراک) ما هم دغه عرض کول غوښتل۔

جناب سپیکر: تاسو یو منټ کینئ۔

وزیر خوراک و بلدیات : چه کله خما نمبر راشی، ما نه به اوکړی، زه به جواب ورکړم۔

جناب سپیکر : نو ښه صورت به دا وی چه تاسو په یو Adjournment motion باندے یا په یو Call Attention باندے راشئ نو هغه وخت به د لوکل باډیز منسټر صاحب جواب ورکړی۔

حاجی محمد عدیل: جناب سپیکر! جهاں تک --------

جناب فرید خان طوفان (وزیر خوراک و بلدیات): سوال نے خما متعلق اوکړو۔ جواب به ورله زه ورکوم۔ زه خو ورته دا وایمه چه زه خو حاضر یمه خو خما د لوکل گورنمنټ نمبر سبا دے، نو که د لوکل گورنمنټ سره نے تعلق وی نو خما نه دِ سوال اوکړی، زه به ورله جواب ورکړمه۔ نن خو ایریگیشن ماته---------

جناب سپیکر: مصیبت خو دا دے فرید خان چه تاسو داوړه منسټران صاحبان لگیا یئی گپ لگوئی۔ سوال کیږی تاسو د څه نه خبر نه یئ، زه چه تاسو د پاره جواب ورکړم نو تاسو په هغے بیا خفگان کوئی چه زه جواب ورکولے شم نو بیا خو اوس گورئی جی، ممبر صاحب ته مے هم دا خبره اوکړه چه چونکه نن سوال د دوی د پاره نه دے، سوال ایریگیشن ډیپارټمنټ ته دے، نو د ایریگیشن ډیپارټمنټ په ځائے لوکل باډیز منسټر صاحب جواب ورکولو په پوزیشن کښ نه دے منسټر د جواب نن ورځے تاسو په یو بل Matter کښ راشئ نو هغوی به تاسو له د دے جواب درکړی۔

وزیر خوراک و بلدیات: غصه مه کوه، زه وایم چه د ټولے دنیا غم دِ په سر اغستے دے۔ مونږه لږ پریږده چه خبره اوکړو کنه، ته غصے ولے کوے۔

حاجی محمد عدیل: جناب سپیکر! اگر آپ کی اجازت ہو تو، بات یہ ہے کہ ممبرز جو ہیں وہ سوال اس طرح لکھتے ہیں کہ متعلقہ وزیر صاحب اس کا کیا جواب دیں گے۔ اب یہ سیکرٹریٹ سے غلطی ہو جاتی ہے یا اور کچھ کہ Confusion create ہو جاتی ہے کہ یہ ایریگیشن کا کوئسچن ہے یا لوکل گورنمنٹ کا ہے؟

وزیر آبپاشی و آبنوشی: اس میں انہوں نے ایریگیشن ڈیپارٹمنٹ کا نام لکھا تھا۔

حاجی محمد عدیل: اگر آپ Original دیکھیں تو اس میں یہی ہوتا ہے کہ متعلقہ وزیر سے درخواست ہے تو یہ Properly sort out ہو جائے تو پتہ چل جاتا ہے۔

جناب سپیکر: په هغه رولز باندے چه ختنی، نو بیا خو دا د هغه ډیپارټمنټ ذمه داری ده چه هغوی نه Pertain کوی، نو They should shift that to the others.

حاجی محمد عدیل: جناب سپیکر! بات یہ ہے کہ ڈیپارٹمنٹ کو چاہیے کہ وہ جواب میں لکھے کہ اس سوال کا تعلق اس کے محکمے سے نہیں ہے۔

جناب سپیکر: په دے باندے ستاسو تسلی خما خیال دے اوشوه۔

جناب عبدالسبحان خان: خما خو تسلی ده جی خو که د لوکل باډیز منسټر صاحب مونږ ته توجه راکړے وے نو په خائے د دے چه دا خو ټهیک شوه بیا به پرے کال اټینشن ورکړم۔

جناب سپیکر: جی، لوکل باډیز منسټر صاحب تاسو اوفرمائی۔

جناب فرید خان طوفان (وزیر خوراک و بلدیات): زه خو سبحان خان چه څه

وانی خما ډیپارټمنټ ،ما خو چه کومه خبره ثناء الله خان سره کوله، یو اهم خبره مې کوله- زه خو رښتیا خبره درته کوم چه زه خبر نه یم چه څه نې وئیلی دی-

جناب احمد حسن خان: جناب سپیکر !دے خو دِ اوواتی چه هغه عاجز څه اوونیل--(قہقہے)--- مسئله هم دا ده-

وزیر خوراک و بلدیات: ته مونږ نه قرار کینسه څه-

جناب عبدالسبحان خان: خمونږ ،سپیکر صاحب دومره قدرے گزارش دے-

جناب احمد حسن خان: جناب سپیکر صاحب ! یو خو Cross talking نه شی کیدے او نن یقیناً ستاسو جرات ته هم زه سلام کومه- خمونږ د تحفظ خائے شته دلته انشاء الله--- (قہقہے)

جناب عبدالسبحان خان: صاحبه دومره قدرے گزارش دے، دوی غوړی په غوړی اړوی پیتیٔ ته دِترے نه هم لږ تپے کوی-

جناب سپیکر: بس داسے به ټهیک وی، تاسو بیا خپل گذارش هغه Concerned Department د پاره یو کال اټنشن نوټس راولئی نو دوی به بیا تاسو ته مکمل جواب درکړی- نو بیا که کمیټی غواړی او که څه غواړنی هغے سره به بیا په هغه ساعت خبره اوشی-

Mr. Abdul Subhan Khan: Thank you sir.

جناب پیر محمد خان: سپیکر صاحب ، دا منسټران مهربانی اوکړنی یواځے یواځے نے کیسنو نی چه دوی بیا چا سره خبرے نه کوی چه خمونږ هغه سوال اوریدے شی چه جواب بیا راکوی-

Mr. Speaker: Mr. Ghafoor Khan Jadoon, MPA to please ask his

QuestionNo.167.

*167۔جناب غفور خان جدون: کیا وزیر آبپاشی از راہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ :۔

الف) آیا یہ درست ہے کہ گدون آمازئی ایریا ڈیویلپمنٹ پروگرام کے تحت بمقام گندف اراضی کی آبپاشی کے لئے ٹیوب ویلز نصب کئے تھے؟

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ سال 1996 ء میں محکمہ آبپاشی نے مذکورہ ٹیوب ویلز اپنی تحویل میں لئے تھے؟

(ج) آیا یہ بھی درست ہے کہ حکومت نے مذکورہ ٹیوب ویلوں پر کام شروع کرتے وقت مفت اراضی دینے والے مالکان سے وعدہ کیا تھا کہ سکیم مکمل ہونے پر ان ٹیوب ویلوں پر آپریٹر، چوکیدار کی آسامیوں پر مالکان کے افراد کو بھرتی کیا جائے گا؟

(د) اگر (الف) تا (ج) کے جوابات اثبات میں ہوں تو حکومت غیر متعلقہ افراد کو نکالنے اور ٹیوب ویلوں کو چالو کرنے کا ارادہ رکھتی ہے؟ مکمل تفصیل بتائی جائے۔

جناب بشیر احمد بلور (وزیر آبپاشی و آبنوشی): (الف) جی ہاں۔

(ب) یہ اس حد تک درست ہے کہ محکمہ آبپاشی نے تین عدد ٹیوب ویلز گدون آمازئی انڈسٹریل ڈیویلپمنٹ پراجیکٹ کے پراجیکٹ ڈائریکٹر سے مورخہ 30-6-1993 کو اپنی تحویل میں لئے تھے۔

(ج) یہ درست نہیں ہے کیونکہ محکمہ آبپاشی نے اس ضمن میں مالکان اراضی کے ساتھ ایسا کوئی وعدہ یا تحریری سمجھوتہ نہیں کیا ہے۔

(د) اس ضمن میں عرض یہ ہے کہ محکمہ آبپاشی ان تین عدد ٹیوب ویلز کو چالو کرنے کا ارادہ رکھتی ہے بشرطیکہ حکومت ان کو چالو کرنے اور ان کی سالانہ مرمت اور دیکھ بھال کے لئے ضروری فنڈز مہیا کرے جس کے لئے محکمہ مسلسل مالی سال 1990-91 تا مالی سال 1996-97 تک متعلقہ بجٹ میں استدعا کرتا چلا آ رہا ہے لیکن ابھی تک ان ٹیوب

ویلز کو چالو کرنے کے لئے محکمہ کو کوئی فنڈز نہیں ملا۔ جہاں تک ان ٹیوب ویلز پر غیر متعلقہ افراد یعنی تین عدد آپریٹر اور تین عدد چوکیدار کی بھرتی کا تعلق ہے تو اس ضمن میں عرض ہے کہ آپریٹر اور چوکیدار کی بھرتی نومبر 1995 ، میں محکمہ نے باقاعدہ محکمانہ کارروائی، حکومت کی پالیسی اور متعلقہ حلقہ PF-25 کے ایم۔ این۔ اے کی سفارش اور مشورہ سے کی ہے اور ان کا تعلق بھی PF-25 سے ہے۔

اس کے علاوہ ان آپریٹروں اور چوکیداروں کو بھرتی کے بعد جب ٹیوب ویلز پر ڈیوٹی سرانجام دینے کے لئے بھیجا گیا تو ان مالکان اراضی نے جن کی زمینوں میں ٹیوب ویلز لگائے گئے ہیں، ان سرکاری ملازمین کو ٹیوب ویلز پر ڈیوٹی سرانجام دینے کے لئے نہیں چھوڑا اور مذکورہ ٹیوب ویلز کو تالے لگائے گئے ہیں جن کے خلاف قانونی چارہ جوئی بھی کی گئی لیکن کوئی حل نہیں نکلا اور اس کے بعد گندف کے متعلقہ مالکان اراضی نے آپریٹروں اور چوکیداروں کی بھرتی کا کیس عدالت میں چیلنج کیا اور عدالت نے ضروری ریکارڈ کی چھان بین کے بعد حال ہی میں فیصلہ سرکاری ملازمین کے حق میں دے دیا ہے۔

<u>جناب غفور خان جدون :</u> په دے کښې خبره دا ده، د جز "ج" په جواب کښې او د جز "د "په جواب کښې که تاسو اوګورئی "یہ درست نہیں ہے کہ محکمہ آبپاشی نے اس ضمن میں مالکان اراضی کے ساتھ کوئی ایسا معاہدہ یا تحریری سمجھوتہ نہیں کیا ہے۔ مونږه دا منو چه محکمه آبپاشی ورسره معاهده نه ده کړے خو پراجیکټ ډائریکټر ګډون چه کوم دے ،چه کله دا ټیوب ویلے کیدے نو هغه مالکانانو سره دوی دا معاهده کړے وه جی۔ او بیا په جز" د " کښې دوی دا وائی چه "اس ضمن میں عرض یہ ہے کہ محکمہ آبپاشی ان تین عدد ٹیوب ویلوں کو چالو کرنے کا ارادہ رکھتی ہے بشرطیکہ حکومت ان کو چالو کرنے اور ان کے سالانہ مرمت اور دیکھ بھال کے لئے ضروری فنڈز مہیا کرے جس کے لئے مسلسل مالی سال 91-1990 تا مالی سال

1996-97 تک متعلقہ بجٹ میں محکمہ استدعا کرتا چلا آ رہا ہے۔ نو زه د منسټر صاحب نه دا تپوس کوم چه دا شپږ کسان پرے دوی بهرتی د کوم خائے نه کړل۔ او هغوی ته دا مسلسل درے کاله دوئ تنخواګانے د کوم خائے نه ورکړے۔ بل دا چه اوسه پورے یو سړے دے، د پیښور دے او هغه ته وائی چه ته ټیوب ویل آپریټر شوے یا چوکیدار شوے نوښار ته څه، د جان محمد خټک په حلقه کښی دا ټیوب ویلے جوړی شوے دی۔ د پیښور سړے دے او ورته وائی چه څه ته په نوښار کښی ډیوټی کوه۔ نو دا د کوم خائے انصاف دے ۔که دوی بهرتی کړی وی نو دا د کوم خائے انصاف وو جی او بلے غاړے ته وائی چه فنډ مونږ سره بجټ کښی کم وو۔ نو دا دواړه خبرے د دوی تضاد دی او دا غلطے دی۔ دوی دِ مهربانی اوکړی، زه دے منسټر صاحب ته دا درخواست کومه چه درے کاله پرے تاسو لګولی دی هغوی له تنخواګانے ورکونی، ولے تنخواګانے ورکوی؟ هسے حلقے ته ډیوټئ له یو ورځ نه دی راغلی۔ د کوم خائے دی؟ او راغلی کومه حلقه کښی لګیدلی دی۔ نو دا ظلم دوی کړے دے۔ روستو ګورنمنټ نه دا غلطی شوے ده۔ زیاتے ئے کړے دے چه د کوم خائے حق وو هغوی له ئے خپل حق ورنه کړو او زیاتے ئے اوکړو د بل خائے نه ئے کسان راوستل او بهرتی ئے کړل جی۔

<u>جناب جان محمد خٹک</u>: دے ضمن کښی یو خبره زه کوم که اجازت وی۔ دا د ایریګیشن منسټر غفور خان بالکل صحیح خبره کوی۔ خاص کر غنی داد خان پاتے دے او هغه دومره Violation کړے دے چه د سړو هډو پته نه لګی، نه ئے محکمے ته څه ښکاری، نه مونږ ه لیدلی دی، نه د علاقے خلقو لیدلی دی۔ دوه دوه کسان اپریټران او چوکیداران بهرتی دی او د هغوی پته نه لګی، نتیجه ئے

دا دہ چہ ٹیوب ویلے لوکل زمیندار سٹارٹ کوی نو هغه پرے څه پوهیږی۔ کله پرے یو راشی، کله پرے بل راشی، یو یو ٹیوب ویل د لس لس لکھو روپو دے، نو زه د منسٹر صاحب په خدمت کښ عرض کومه چه مہربانی اوکړی دا د لوکل خلقو کار دے۔ کوم چه غلط بهرتی شوے دی، هغه لرے کړنی۔

<u>جناب احمد حسن خان:</u> جناب سپیکر! دا غنی داد خان چه کوم وو، خمونږ په وخت کښ جناب سپیکر دایس اینڈ جی اے ډی وزیر وو، د دوئ په وخت کښ د ایریگیشن منسٹر وو۔ نو دا غلطیانے د هغے پیریډ سره تعلق لری، په کوم کښ چه جان محمد خان د حکومت حصه وه۔

<u>جناب جان محمد خٹک:</u> هغه خو بیا تاسو ته مونږ تحفه درکړله کنه۔

<u>جناب سلیم سیف اللہ خان:</u> جناب سپیکر! خما دا گزارش دے چه غفور خان صاحب چه اوفرمائیل د ٹیوب ویلونو متعلق، خما هم دا گزارش دے چه خمونږه علاقو کښ او په دے پوره صوبه کښ، بعضِ داسے ٹیوب ویلونه دی چه هغه Afghan Refugees Fund نه جوړ شوے دی۔ نو دا محکمے ډیرے مودے نه مونږ کوشش کوو، هغه هم بند پرتے دی۔ وانی دا خو د ډیپارٹمنٹ شے نه دے او دا به مونږه، نو که پراجیکٹ گډون جوړ کړی دی، که هزاره پراجکیٹ جوړ دے، هغه اوس جوړ شوے دی۔ تاسو نوی جوړوی او نوے منصوبه بندی کوی، کروړونه روپئی لگونی او دا چه کوم جوړ دی، په دے ٹیکنیکل چکر کښ دا خو د فلانی جوړ دے، تحریر نه دے، معاهده نه شته۔ دا هسے، د دے یو Practical Step دِ واخلی، دا ټول ٹیوب ویلونه چه دی، چه چا جوړ کړی دی که هغه صحیح دی او جوړ دی او استعمال کیدے شی نو د هغے بندوبست دِ اوکړی جی۔

آبپاشی و آبنوشی: یره د یو خبرے جواب-------

ب رضا خان: زه د جان محمد خان د خبرے تائید کوم، چه څنګه دوی

بے۔ غنی داد خان هم دغه شان کړی دی چه څومره ټیوب ویلے تے کړی

، په هغے باندے کسان بهرتی کړی دی او هغه خپله زمینداری کوی نو هغه

یندار ټیوب ویلے چالو کوی او هغه نے بندوی۔ په دے وجه د ټولو

ټرے سوزیدلے دی۔ زه د ایریګیشن منسټر ډیره شکریه ادا کومه چه دوی

ما حلقے ته راغلی وو او دوره نے کړے وه او هغه ټیوب ویلے چه کومے

بے، هغه یو خل ټولے ټهیک شوے وے۔ او اوس دوباره بیا سوزیدلی دی او

غه ټهیک کول غواړی۔

جناب احمد حسن خان: مونږ د غلط کار Support نه کوو۔ که غلط کار نے کړے

وی نو د هغے دِ تحقیقات ا وشی، خو دا غلط کار په هغه دورکښ شوے دے،

په کوم دورکښ چه هغه د ایریګیشن منسټر د دوی په حکومت کښ وو۔

Mr. Speaker: Ahmad Hassan Khan! please take your seat, please take your seat.

جناب احمد حسن خان: چه ریکارډ صفا شی۔ لکه دا د حکومت Collective

غلطی ده۔ دوی پکښ ذمه واردی دا اوسنی ممبران وزیران او مشیران کوم

چه د دے پارټئی سره تعلق لری نو--------

Mr. Speaker: The honourable Minister please.

وزیر آبپاشی و آبنوشی: زه د دے خپل مشرانو ډیر زیات مشکوریمه چه دوی

ډیرے ښه خبرے اوکړے او څنګه چه غفور جدون صاحب اوفرمائیل دا د

امازئی د هغه پراجیکټ پنځه ټیوب ویلونه وو۔ دوه هغه پراجیکټ والو

اوونیل چه مونږ خپل د ښنکلو اوبو د پاره به اوساتو او دا درے چه دی دا تاسو ایریګیشن والا واخلئی۔ نو هغے کښ بد قسمتی دا وه چه مونږ ته هغه ایګریمنټ چا نه دے راکړے۔ مونږ ګدون امازئی پراجیکټ والا ته ا ووے چه هغه ایګریمنټ تاسو راکړئی چه د زمکو والو سره دغه شی۔ چه تاسو زمکه راکړئی نو مونږ به تاسو نوکران کړو۔ بدقسمتی وه چه هغه حالات داسے پیدا شو چه هغه وخت کوم ایم پی اے صاحب وو هغه حکومتPressure کړو او هغه کسان یعنی ما نن سحر چیف انجینیر راوغوښتو، ما ورته اوونیل ته چه وائی چه دا چالو هم نه دی، 1993 نه تاسو اغستی دی،1997ء پورے تاسو سره پیسے نشته، چه هغه چالو کړنی چه د هغے د بجلئی د بل د پاره تاسو سره پیسے نیشته۔ نو دا نهه کسان تاسو په کومه خوشحالئی کښ اخلئی۔ د دوی تنخواګانے د کوم اکاونټ نه تاسو ورکونی نو هغوی راته دا اووے چه مونږ کوم وخت واغستل نو د هغے نه پس مونږ تنخواه نه ده ورکړے۔ ولے چه مونږ هر خل اے ډی پی ته دا سکیم اچوو۔ او سکیم پیسے نه راکوی۔ نو په دے وجه باندے هغه پاتے شی۔ زه چه راغلم نو هغوی دا کوشش اوکړو چه دا خلق د نوکرو نه اوباسو، هغه خلق سروس ټریبونل ته لاړل، هغے نه هغوی ځان Re-instate کړو۔ اوس هغوی هانیکورټ ته د ډیپارټمنټ خلاف تلی دی چه مونږ ته تنخواګانے راکړنی۔ دے لړکښ ما نن هم هغوی سره خبره اوکړه چه دا بالکل ناجائزه ده چه یو سړے چه زمکه ورکوی ایګریمنټ دِ وی او که نه وی، حق دا دے چه د هغه سړی دِ کلاس فور واغستے شی ۔ نو زه ، بدقسمتئ سره Legal procedure داسے شو چه هغے کښ مونږ پاتے راغلو، ګنی انشاء اللّٰه مونږ کوشش کوو چه د چا زمکه

وی هغوی ته ملاو شی- بل سیلم خان خبره اوکړه------

Mr . Speaker: The sitting is adjourned for tea break and we re-assemble after thirty minutes.

(اس مرحلے پر چائے کے لئے ایوان کی کارروائی ملتوی ہو گئی)

(وقفہ کے بعد جناب سپیکر مسند صدارت پر متمکن ہوئے)

جناب سپیکر: بسم اللهِ الرّحمٰنِ الرّحیم------

جناب غفور خان جدون: جناب سپیکر صاحب! یو ریکوسټ کومه- زه ستاسو ډیر زیات مشکور او ممنون یم- خو خبره دا ده وقفه سوالات ختم شوے دی- او په دے کښې خمونږ د ایریګیشن متعلق یو څلور سواله پاتے وو- زه صرف دا عرض کومه چه بحث خو پرے کیدے نه شی، ولے چه وقفه سوالات ختم دے زه صرف دا ریکوسټ کومه جی -چه خما دا سوالونه دِ هم هغے کمیټئی ته حواله شی -ولے چه په دے اعداد وشمار کښې چه د پیښور باره کښې عبدالرحمان خان له نے کوم جواب ورکړے دے او خما په سوالونو کښې د ایرابو نو په لړ کښې د لکهونو روپو فرق دے -نو زه صرف عرض دا کوم چه دا سوالونه خما باقی چه کوم دی ،دا هم هغه کمیټئی ته اولیږنی-او عبدالرحمان خان سره خو تاسو مهربانی کړے ده، هغه مو لیږلی دی- صرف دا عرض مے کوو-

جناب سپیکر: دوی سره خبره اوکړنی-

جناب غفور خان جدون: خما هغه Question کوم دی-

وزیر آبپاشی و آبنوشی: کینښه، کینښه لږه خبره کوم-

جناب عفور خان جدون: ښه جی سپیکر صاحب، په دے ټول پاکستان کښې د اسمبلو کارروائی په ټی وی ښودلے کیږی،صرف د سرحد اسمبلئی کارروائی د شپے باره بجے تقریباً یو پنځو منټو له ښودلے کیږی، زه صرف دا عرض کومه چه دا پښتو کښې دِ اوښائی او باقاعده چه کوم د پښتو ټائم دے پنځه بجے ، نو که یو لس منټه ،پنځلس منټه ټائیم دوئی مقررکړو جی ۔نو دا مونږه ستاسو په وساطت د پاکستان ټی وی ته دا درخواست کوو ،چه کم از کم دے صوبے له یو پنځلس منټه د دوئی مقرر کړی چه دا کارروائی دِ په پښتو کښې هغوی ښائی۔

جناب سپیکر: دا خو خما خیال دے چه انفارمیشن منسټر صاحب د په دے باندے خبره اوکړی۔

جناب ثناء اللہ خان میاں خیل (وزیر اطلاعات): سر! ٹی وی چونکہ فیڈرل سبجیکٹ ہے لیکن صوبے کے انفارمیشن منسٹر کے حوالے سے میں ان سے یہ Case take up کر لیتا ہوں۔ ہم فیڈرل منسٹر سے بات کر لیتے ہیں تا کہ وہ انہیں ڈائریکٹ کریں۔

جناب سپیکر: وہ فرما رہے ہیں کہ ہماری Proceedings رات کو 11.45 پر بتاتے ہیں تو میرے خیال میں بہت کم لوگ ہونگے کہ وہ 11.45 تک ٹی وی دیکھنے کا شوق رکھتے ہونگے۔ عقور خان کا سوال تو یہ ہے۔ You please talk to them اور ان کو کہیں کہ اگر کچھ کوریج دینی ہے اس اسمبلی کو تو That should be well in time اگر نہیں دینی ہے تو پھر 11.45 پر بتانا تو میرے خیال میں کوئی معنی نہیں رکھتا۔ لہذا حکومت کے پیسے پھر ایسے ہی ضائع نہ کریں۔

جناب افتخار الدین: جناب سپیکر! ---

حاجی عبدالرحمان خان: جناب سپیکر یو عرض دے---

جناب افتخار الدین: مناسب خو نه ده، ولے چه د سوالونو وخت تیر شوے دے او خما یو ډیر اهم سوال وو- د سنډا فتح خان سمال ډیم متعلق، خو چونکه وخت تیر شوے دے نو که دوباره د پاره د دے څه بندوبست اوشی- ولے چه منسټر صاحب خپله هغه سائیډ ته هم تلے دے- کتلی ئے دی او ټولو حالاتو نه ښه خبر هم دے-

جناب سپیکر: د رولز Provision دا دے- ما تاسو ته مخکښے هم عرض اوکړو په هغه وخت سره چه یو ګهنټه ټائم دے حالانکه ما خپل ټائم ته کتل، یو قسم زه لا شل منټه پکښ فالتو هم لاړم- بیا طریقه کاردا دے چه کوم سوال پاتے شی نو بیا د هغے جواب په ټیبل باندےLay کیږی- جواب تاسو ته Already lay شوے دے، Best course به دا وی چه Concerned Minister ستاسو هم ایریګیشن کښ دے، بشیر خان دلته کښ دے، غفور خان هم ورسره خبره اوکړه، تاسو هم ورسره خپله خبره اوکړئی، نو هغه Joint خبره کښ به ستاسو دا مسئله هم Take up - کړی او Already چه کوم سوالات شوے دی، هغے کښ تاسو هم Associate کولے شئی- تاسو ورسره خبره اوکړئی- ستاسو به پکښ راشی-

جناب افتخار الدین: خمونږ دا عرض دے، ستاسو په وساطت منسټر صاحب ته خواست کوو چه دا دِ کمیټئی ته حواله شی چه هر څه Sort up شی-

وزیر آبپاشی و آبنوشی: د کمیټئی تاسو څنګه خبره کونی، ډیم باندے کار چالو دے او دے خل حکومت ورته تیس لاکھ روپئی ورکړی دی- او په هغے باندے تقریباً Sixty eight million rupees نو هغے کښ مونږ 3 ملین ورکړی دی- فنډ نشته دے، چه فنډ راشی نو کار به کیږی- کمیټئی ته څه د پاره به ځی-

کمیټی به هلته څه کوی، خبره د فنډز ده، چه فنډ راشی نو د حکومت دا په خپله خوښه ده چه مونږ دا ډیم جوړ کړو او دا زر تر زره عملی کړو۔

حاجی محمد عدیل: جناب سپیکر! اگر یہ آپ کو درخواست دیں کہ ہمارے جو سوالات وقت کی کمی کی وجہ سے رہ گئے ہیں انہیں سرسبز کر دیا جائے تو کیا وہ سوالات Next اجلاس میں آ جائیں گے؟

جناب سپیکر: دا خو تاسو سره دے، تاسو د سرسبزګئی Provision ماته لږ اوښایئی۔

حاجی محمد عدیل: وہ میں دیکھ رہا تھا لیکن میں نے کہا کہ-----

جناب سپیکر: نشته جی۔ کوئسچنز کے بارے میں Specific provision ہے کہ جو کوئسچنز اپنے ٹائم سے رہ جاتے ہیں تو ان کے جوابات ٹیبل پر مل جاتے ہیں۔ یہاں پر تو جوابات پہلے سے موجود ہوتے ہیں حالانکہ میں تو، اگر میں آپ کے Predecessor جناب علاؤالدین کے اس پر جاؤں تو، پھر تو کسی کو پتہ نہیں ہےکیونکہ Starred اور Un-starred کا مسئلہ درمیان میں آ جاتا ہے لیکن پھر بھی Still جس طرح Traditionally ہوتے چلے آئے ہیں لیکن دوبارہ سرسبزگی کی کوئی Provision نہیں ہے Throughout the rules بلکہ کسی چیز کی بھی نہیں ہے۔

وزیر آبپاشی و آبنوشی: جناب سپیکر صاحب! یہ کال اٹینشن دے دیں تو خیر ہے ہم ان کو جواب دے دینگے ایسی کوئی بات نہیں ہے۔ جیسے میں نے عرض کیا ہے ڈیم کی بات پر کہ اس کو کمیٹی میں جانے کا کوئی Sense نہیں ہے جیسا کہ عفور جدون صاحب نے فرمایا ہے تو ہم اس وقت چیئرمین کو کہہ دینگے کہ وہ Suo moto لے لے گا، ایسی کوئی پرابلم نہیں ہے۔

جناب عفور خان جدون: دا جی ما د نیشنل بُلیټن خبره اوکړه، د صوبه سرحد

کارروایئی ته تقریباً پنځوس سیکنده هم کوریج نه ورکوی۔ دے صوبے سره هم زیاتے کیږی او مونږ ټولو ممبرانو سره هم زیاتے دے۔ ستاسو په وساطت خمونږ دا مودبانه درخواست دے چه منسټر صاحب دِ پاسی او ټول متفقه طور باندے دا ایوان دِ دا قرارداد پاس کړی چه په نیشنل ټیلیټن کښ خمونږ کم از کم د سرحد اسمبلی کارروائی خو پکار ده کنه جی۔

جناب سلیم سیف اللّٰہ خان: مونږ Specially د غفور خان د خبرے تائید کوو چه پکار ده د صوبه سرحد اسمبلی کارروائی له خوشه وخت ورکول پکار دی۔

جناب سپیکر: منسټرصاحب، خو خما خیال دے اووے چه زه ورسره به خبره اوکړمه، مونږ خو ورته دے حده پورے اووے چه به فرض محال 11.45 باندے کارروائی ښائی نو د دے نه خو نه ښو ل پکار دی۔خکه چه هغه خو هسے د حکومت پیسے ضائع کیږی او څه فائده ئے نشته 11.45 پورے د شپے څوک ویښ وی او څوک به ئےګوری ،اوکه عام خلقو ته ئے ښائی چه خمونږه د پاره ممبران څه کوی نو بیا پکاردا ده چه داسے ټائم وی چه Reasonable وی او یو بنیادم ئے کتے شی چه د صوبے خلق ترے مستفید کیږی نوخما خیال دے چه اهمه خبره ده، منسټر صاحب دے په دے پوره Stand واخلی او هغوی سره دِ خبره اوکړی بلکه خپل فیډرل منسټر سره د هم په دے باندے خبره اوکړی او هغه سره دے دا معامله دغه کړی چه یاخو ټائم صحیح ورکړ۔ اوچه نه ورکوی نو بیا مهربانی ا وکړئی مونږه بس Ignore کړئی۔بس بل خو څه حل نه شته۔

Mr. Sanaullah Khan Miankhel (Minister for Health and Information):

Sir, I can request, but I cannot direct, because that is a Federal department, I will only request them sir.

جناب سپیکر: مونږه دا Direction نه دی ورکولی جی- مونږه دا وایو چه خبره ورسره Take up کړئی And you should stress upon it

Mr. Pir Muhammad Khan: Point of order sir.

جناب ہمایون سیف اللہ خان: د دے نه به ښه خبره دا وی سپیکر صاحب Please you should issue a directive تاسو نے Issue کړئی جی، Issue a directive د اسمبلئی د ممبرانو هتهک دے، هم تاسو نے Issue کړئی - Issue thema direction

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر صاحب! خما یو پوائنټ آف آرډر دے- هغه بله ورځ ما خبره شروع کړے وه، هغه Question کښ، Question hour هم وو خو او نه شوه، ځه چیر میر په کښ جوړ شو- خما جناب سپیکر صاحب خمونږه خو بد قسمتی دا ده چه اکثر آرټیکل په آئین کښ وی او د هغه په موجودګئی کښ همیشه ،په هر حکومت کښ د هغه Article violation کیږی- داسے بد بختی ده د دے ملک چه آئین وی خو په آئین باندے عمل نه کیږی، هسے چځے مونږ ډیرے او باسو جناب سپیکر صاحب مونږه به ځه سوال کوو چه سجاد علی شاه صاحب چیف جسټس دے ژوندے وی اوتاسو دے خدائے ژوندے ساتی - امید دے تاسو هم ښه ښه فیصلے کونی- په هغه ځه ورځو کښ چه د امریکے او د عراق جنګ وو نو چه د چا بچے به کیډل نو صدام حسین نوم به نے ورله ایښودو- اوس نن سبا د سجاد علی شاه صاحب نومونه ایږدی، د خدائے په فضل به انشاء اللہ ستاسو

نومونه به بیا خلق ایږدی چه سه رولنګ تاسو راکوئی، د خدائے په فضل باندے،جناب سپیکر صاحب د آرټیکل 130 لاندے چه څوک منسټر کیږی یا چیف منسټر کیږی نو دے به Schedule-III لاندے د ګورنر په مخکښ حلف اوچتوی او هغه حلف چه دے جناب سپیکر صاحب نو دا په دے اردو ژبه کښ په 390 صفحه باندے شته چه "میں فلاں صدق دل سے حلف اٹھاتا ہوں کہ میں خلوص نیت سے پاکستان کا حامی اور وفادار رہونگا، کہ میں بحیثیت وزیر اعلیٰ یا وزیر حکومت صوبہ سرحد یا پختونستان میں اپنے فرائض اور کارہائے منصبی ایمانداری، اپنی انتہائی صلاحیت اور وفاداری کے ساتھ اسلامی جمہوریہ پاکستان کے دستور اور قانون کے مطابق اور ہمیشہ پاکستان کی خود مختاری اور سالمیت، استحکام، بہبودی اور خوشحالی کی خاطر انجام دوں گا۔ کہ میں اسلامی نظریہ کو برقرار رکھنے کے لئے کوشاں رہوں گا جو قیام پاکستان کی بنیاد ہے کہ میں اپنے ذاتی مفاد کو اپنے سرکاری فیصلوں پر اثر انداز نہیں ہونے دوں گا۔ کہ میں اسلامی جمہوریہ پاکستان کے دستور کو برقرار رکھوں گا اور اس کا تحفظ اور دفاع کروں گا۔" زه په دے یو نقطه باندے جناب سپیکر صاحب لږه ستا سو توجه راګرځوم" کہ میں اسلامی جمہوریہ پاکستان کے دستور کو برقرار رکھوں گا اور اس کا تحفظ اور دفاع کروں گا" مطلب دا دے چه دے آئین کښ چه دیو آرټیکل خلاف ورزی کیږی نو زه به د هغے تحفظ کومه او هغه به خلاف ورزئی ته نه پریږدیم۔ دا شو تحفظ، که نه هسے په لیکلو وی نو هغه دے کښ خو شته، د انګلش دا ټکی هم شته خو خما مقصد یواځے موجوده حکومت نه دے ،موجوده ورسره شریک ،همیشه په دے ملک کښ د1973ء آئین جوړ شوے دے او تر اوسه پورے چرته کښ داسے اونه شو چه یو حکومت په هغے باندے صحیح روان شی۔

جناب سپیکر: پیر محمد خان! زه ستا په خبره باندے اورسیدم۔ زه تاسو له

جواب درکوم، یو منټ جی ------

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر صاحب! زه د دے آرټیکل لږ شانته کښې وضاحت کوم----

جناب سپیکر: لږه خما خبره واورنې، یو منټ خما خبره واوره-----

جناب پیر محمد خان: هغه آرټیکل له زه راځمه کنه، هغه آرټیکل له لا راغلے نه یمه جی۔

جناب سپیکر: زه ستاسو په مطلب باندے پوهه شوم اوس زه تاسو ته خبره کوم گورنې جی ، یو اړخ ته دا څلور پنځه ممبران پاسیدل ،زه تا سو له جواب بالکل قانوناً شکل کښې درکوم زه ستا په خبره باندے اورسیدم لږ ډیر پوهیږم، په اشاره باندےاورسیدم چه تاسو کوم خوا ته راوان نیی ،څه وایی څه خبره کونی ، زه اوس تاسو Satisfied کوم ،څیز دا دے چه یو اړخ ته خو تاسو دا وایئ چه اوس هم دا ممبران یو دوه درے څلور پاسیدلی وو وائی چه څمونږه Questions پاتے شول، او وائی چه سپیکر صاحب د دے څه بندوبست ا وکړه، سرسبزی اوکړه Restoration نے اوکړه ، فلانے اوکړه ډنگرے اوکړه، زه پاتے شوم ،منسټر صاحب غریب هم دغسے پاسیدو، Without any rule او دا د Call Attention Notice ورکړی ، دوی د دا اوکړی، زه جواب ورکوم، زه نے مطمئن کوم ،بل اړخ نه تاسو Constitutional points quote کونی Point of order باندے چه سپیکر ته تاسو کوم کونی نو هغه بیا د سپیکر یو خاص رولز دی په Constitution کښې ،دغه رولز سره د Interpretation تعلق دے ـ نور Constitution سره د سپیکر هیڅ کار نه شته، د نور Constitution's

هغه به That is for the higher Court. دے، چه interpretation
هغوی کوی- د سپیکر صرف Article 67 دا تاسو اوګورئی دے لاندے چه
کوم هغه خپل اختیارات دی ، هغه Limited دی، د اسمبلی د قواعدو په
مطابق، نور ځومره Constitutional Articles چه دی ، د دے د
Interpretation سپیکر سره هیڅ کار نه شته او که هغه کوی نو He is
embarking upon the jurisdiction of the superior Courts ځکه
د Supreme Court is the only Constitutional Court. او It is the
job of the Supreme Court نو اوس یو ممبر خو ډیر اهم رتبه لری،
ډیره لویه Responsiblity ده ، ولے چه بلا خلق هغوی Represent کوی ،
خوکه یو عام سړی کښ هم د قوم دومره درد وی ،د آئین او د قانون نو
مهربانی دِ اوکړی، بلکه بحیثیت وکیل زه ورته دا هم وانم چه د وکیل نیولو
درخواست دِ هم اوکړی، اضعرخان وکیل نه وو نیولے، خپله سپریم کورټ
Permission ورکولو نو تاسو سره خپله که دومره د دے آئین او د قانون د
Violation فکر وی- نو مهربانی اوکړئی تاسو باندے دا ډیوټی ده چه
Straightaway go to the Court and ask ، هلته کښ Prayer
اوکړئی چه دا د آئین مخالفت کیږی، دلته کښ خما خپل خیال دا دے ، خفه
کیږو به نه ، خما رونړه ینی، ستاسو چه کوم خپل Business دے، چه د دے
صوبے د خلقو درباندے کوم اعتماد دے هغه تاسو وروستو پریږدنی، ستاسو
مطلب زه هرګز دا نه وایم پیر محمد خان،چه زه تاسو یادومه Generally که
زه هم هلته کښ ناست یم ،زه هم دا کار کوم ،د خپلے حلقے مسئله چه مے
ختمه شی د بل چا بیا پرواه نه ساتم ، نو لږ به دومره اوکړو ، چه د

Constitution څومره Interpretation تاسو غوارئ نو دا په تاسو باندے
ډيوټي ده او ډيوټي چه راشي نو په هغے کښې به تاسو تاوان هم کوئ۔ وکيل
به هم نيسئ، عدالت ته به هم ورځئ ،او په هغه باندے Interpretation
کوئ خما کار چه کوم دے ، د Constitution Interpretation بالکل نه دے،
Violation خما د خپل رولز نه که څه Throughout Constitution
Thank you - کيږي نو هغه رولز به زه Enforce کومه، دغه څيز دے
very much

<u>جناب پیر محمد خان</u>: خما تاسوسره په ډيرو خبرو باندے اتفاق شته خودا يوه
خبره چه ده دا آرټيکل 246 باندے ټلل خکه غوارمه چه دا بله ورځ په دے
اسمبلئ کښې راغلے ده سبا به بيا راځي ،بله ورځ به بيا راځي ------

<u>جناب سپيکر</u>: اوس دا 225 کوم چه دے ، تاسو اوس دا ټول ماته اولولئ تاسو
دا خپل رولز 225 اولولئ ، This is no point of order, it is not at all a point of order, it is not an adjournment motion. I have given the ruling that it is not a point of order. Mr. Pir Mohammad Khan! I have over-ruled it. This is not a point of order. بس Please take your seat.

<u>جناب پیر محمد خان</u> :- خما خيال دا دے چه کومه خبره دلته کښې حل کيدے
شي او هغه هم سرے سپريم کورټ ته اوړي۔ دا ماته ټهيک نه ښکاري ---

<u>جناب سپيکر</u> :- نه جي ما تاسو ته دا رولنګ درکړو چه دا تاسو د کوم آرټيکل په
ما باندے Interpretation يا په هغه باندے رولنګ غوارئ نو زه وايمه چه
This is no point of order, I have over-ruled it. Thank you

very much.

جناب غنی الرحمان : پوائنٹ آف آرڈر سر -

جناب سپیکر : جی - Is there any irregularity in the proceedings?

What is your point of order?

جناب غنی الرحمان: جناب سپیکر صاحب! پرون ما یو توجه دلاؤ نوټس ورکړے وو په هغے باندے منسټر صاحب ډیر Quick action اغستے دے - زه نے شکریه ادا کوم ---- (شور)

جناب نجم الدین : پوائنټ آف آرډر سر-

جناب سپیکر : جی-

جناب نجم الدین : سر! دلته کښې خو دRules violation شوے دے ، ما هغه بله ورځ دا دوه درے خله درخواست اوکړو او د سی اینډ ډبليومنسټر صاحب هغه بله ورځ ونیلی هم وو چه زه به د پیر په ورځ باندے ستا د کونسچن جواب ورکومه او بیا هغه ماته ملاؤ نه شو نو زه تاسو ته ریکوسټ کومه چه دوی په دے ټائم باندے جواب راکړی- هغه خو د اسمبلئی په فلور باندے خبره شوے وه چه خما په حلقه کښې خلقو ته د زمکے پیسے نه دی ملاؤ شوے- دوی ونیل چه په دے باندے به زه د پیر په ورځ په ایوان کښې خبره کوم سر، او دِ کړی-

حاجی محمد عدیل: جناب سپیکر! ایک بہت بڑی Irregularity سرزد ہوئی ہے اس ہاؤس میں، ایک معزز ممبر، اگر وہ ممبر ہے تو، وہ بار بار یہ کہتا ہے کہ اس Constitution کے ایک آرٹیکل پرعمل نہیں ہوا اور چار دفعہ اس نے اسمبلی میں آ کر حلف اٹھایا ہے اور خاموش رہا ہے- جو شخص خود سمجھتا ہے کہ Constitution پر عمل نہیں ہو رہا اور اس تمام

عمل کے باوجود وہ یہاں آ کر حلف اٹھاتا ہے تو وہ تو خود Irregular ہے۔

Mr. Speaker: Haji Sahib! I have already given a ruling on that subject and that is closed. No more discussion on that subject please.

جناب پیر محمد خان: خما مخکښې فکر نه وو خو اوس مې راغې خکه چه د ډسټرکټ خبره په دې ایوان کښې بار بار راغله، د بنوں کوهاټ د ډسټرکټ خبره راغلې ده، بنوں ډویژن نشته، کوهاټ ډسټرکټ دې، خو بنوں ډویژن نشته -------

وزیر آبپاشی و آبنوشی: پوائنټ آف آرډر! باندې خبره کوم چه یو خل تاسو رولنګ ورکړو نو په دې باندې هډو بیا خبره نه شی کولې او که خبره کوی نو بیا مونږه هم جواب ورکوو۔

جناب پیر محمد خان: خما مقصد دا وو، جناب سپیکر صاحب، د دې نه مخکښې دا آرټیکل خما په نظر نه وو راغلې۔ فکر مې نه وو کړې خو چه کله په ایوان کښې دا خبره راغله-----

وزیر آبپاشی و آبنوشی :۔ پوائنټ آف آرډر! سپیکر صاحب، دا تاسو رولنګ ورکړو چه په دې باندې مونږ خبره نه کوو۔ نو دا څنګه په دې خبره کوی--

جناب پیر محمد خان: لږ غوندې د خبرې وضاحت ته ما پریږدئ جی۔

جناب احمد حسن خان: د پیر محمد حق دې جی پوائنټ آف آرډر مسټر سپیکر-----

جناب پیر محمد خان: خما دا مقصد وو جناب سپیکر صاحب، چه په دې ایوان کښې دا خبره اوس راغلې وه -د دې نه مخکښې داسې چیرلې شوې نه ده، کنی

مخکښ به هم خمونږه په فکر کښ راغلے وه، خو هغه بله ورځ چه کله راغله نو خمونږه دے آرټيکل ته فکر راغے چه بنوں خو ډسټرکټ شته، ډسټرکټ کوهاټ شته، خو ډويژن بنوں او ډويژن کوهاټ نشته۔۔۔(شور)

<u>وزير آبپاشي و آبنوشي</u>: دوی خپل Explanation کوی نو بيا مونږه به هم جواب ورکړو۔ که دوی دا غواړی چه دا ډويژن او ډسټرکټس ختم کړو نو ممبرانو سره دے خبره اوکړی، مونږه به نے نن ختم کړو خمونږه د حکومت کوشش دا دے چه مونږه دا Establishment expenses ختم کړو نو دوی چه دا خبره اوکړی بيا به مونږه خامخا جواب ورکوو چه دا به سبا پريس والا راخلی چه يره دوی دا خبرے اوکړے چا جواب ورنکړو يا خو دوی هم بند کړنی او يا به مونږه جواب ورکوو۔

رخصت کے لئے معزز اراکین کی درخواستیں

<u>جناب سپیکر</u>: سردار مشتاق صاحب نے 11/11/97 کے لئے رخصت کی درخواست ارسال کی ہے۔ **Is it the desire of the House that leave may be granted to the honourable Member?**

(The motion was carried).

<u>Mr. Speaker:</u> "Ayes have it. Leave is granted to the honourable Member.

تحاریک التواء

<u>Mr. Speaker:</u> Malik Naqibullah Khan, MPA to please move his Adjournment Motion No.87. Malik Naqibullah Khan Sahib.

ملک نقیب اللہ خان: جناب سپیکر! مجھے ایڈجرنمنٹ موشن کی جو کاپی ملی ہے، یہ تحریک التواء ہے۔

جناب سپیکر: دالږ ورومبے اولولئی جی۔

ملک نقیب اللہ خان: جناب سپیکر! مجھے اس کی جو فوٹو کاپی ملی ہوئی ہے وہ تو پڑھی نہیں جاتی لیکن میں پشتو میں اس کی Definition کر لیتا ہوں۔ جناب سپیکر! چونکہ اس کا جواب جناب یوسف ایوب صاحب نے دینا ہے تو پھر میں اسے اردو میں ہی پڑھ لیتا ہوں۔ جناب سپیکر! میری جو تحریک التواء ہے اس کا تعلق جنوبی اضلاع سے ہے۔ ہم جنوبی اضلاع کے لوگ جب بنوں، کوہاٹ، کرک یا ڈی آئی خان سے آتے ہیں تو درہ آدم خیل کراس کر کے جب ہم Settle areas میں آتے ہیں تو ہمیں رات سات بجے کے بعد پولیس کی Convoy میں آنا پڑتا ہے۔ اب وہاں پر ہماری Different مشکلات ہوتی ہیں، یعنی کسی کو بیماری ہوتی ہے اور کسی کو ایمرجنسی ہوتی ہے لیکن جو بھی حالت ہو، ہمارے تمام بھائی چاہے وہ ممبرز ہیں چاہے وہ عام ہمارے علاقے کے رہنے والے ہیں، ان سب کو Convoy میں آنا پڑتا ہے۔ ہماری Convoy کو متنی سے گزارکر بڈھ بیر پولیس کے حوالے کیا جاتا ہے اور پھر بڈھ بیر پولیس وہاں سے ہمیں پشاور کیپیٹل تک پہنچاتی ہے۔ جناب سپیکر! جب ایک کیپیٹل کا پشاور ہمارے صوبے کا دل ہے، ہمارا دارالخلافہ ہے، جب یہاں لاء اینڈ آرڈر کی Situation یہ ہے کہ ہمیں Convoy میں آنا پڑتا ہے تو پھر، اور اس کے علاوہ روزمرہ کے ٹیکسیز، روزانہ یہ کرنا ہے اور وہ کرنا ہے، اس کے علاوہ ہماری سیکورٹی کا سسٹم اور یہ حالات تو اس سلسلے میں مَیں نے یہ تحریک التوا پیش کی ہے اور اس کا تعلق ہمارے تمام جنوبی اضلاع کے بھائیوں سے ہے اور میں ان سے بھی گزارش کروں گا کہ جیسے بھی ہو اس کا کوئی مستقل حل نکالا جائے۔ شکریہ۔

وزیر آبپاشی و آبنوشی: جناب سپیکر! زہ جواب اوکړم۔

جناب سلیم سیف اللہ خان: جناب سپیکر! میرا تعلق بھی جنوبی اضلاع سے ہے۔ نقیب اللہ خان نے جو فرمایا ہے میں نے جون میں اپنی بجٹ تقریر میں اس کی نشاندہی کی تھی کہ ہم جب بھی کوہاٹ، بنوں یا ڈی آئی خان سے آتے ہیں تو شام کو ہمیں وہاں سے Convoy کی شکل میں لایا جاتا ہے' یہ انتہائی افسوسناک بات ہے۔ بشیر بلور صاحب نے اس دن فرمایا تھا کہ ہمیں فخر ہے کہ دوسرے صوبوں میں تو حالات بہت خراب ہیں لیکن ہمارے صوبہ سرحد میں' اور اگر آپ آج کا اخبار دیکھیں تو کل ہی دن دیہاڑے شہر میں چار پانچ واقعات رونما ہوئے ہیں۔ ایک پٹرول پمپ کو لوٹا گیا ہے' ایک دکان کو لوٹا گیا ہے اور ایک لڑکی جو سکول جا رہی تھی اس کے کان سے بالیاں نکال کر لے گئے ہیں تو میرا بھی نقیب اللہ خان کے ساتھ اس بات پر اتفاق ہے کہ لاء اینڈ آرڈر کی حالت کیونکہ جب ہم درہ آدم خیل تک آتے ہیں' ٹھیک ہے کہ وہ قبائلی علاقہ ہے لیکن جیسے ہی ہم متنی اور اس علاقے میں داخل ہوتے ہیں تو وہاں پر پولیس کھڑی ہوتی ہے جو کہتی ہے کہ بھائی انتظار کریں جب Convoy مکمل ہو جائے تو پھر چلیے گا' چاہے اس پر گھنٹہ لگے یا دو گھنٹے لگیں۔ ہم میں کچھ مریض ہوتے ہیں' کچھ بیمار ہوتے ہیں' کسی نے فلائٹ پکڑنی ہوتی ہے اور کسی نے ٹرین کے ذریعے جانا ہوتا ہے تو یہ انتہائی افسوسناک بات ہے۔ میرے خیال میں اور جو Entrances ہیں ہمارے کیپیٹل کی' چارسدہ کا تو مجھے پتہ نہیں ہے شائد کہ وہاں بھی یہی حالات ہوں' نوشہرہ کے کیا حالات ہیں لیکن کم از کم ہماری طرف یہ ایک مسئلہ ہے اور اس پر حکومت کو خود سوچنا چاہیے کہ آیا ہمارے لئے یہ فخر کی بات ہے کہ ہم کہتے ہیں کہ ہمارے حالات اچھے ہیں جبکہ چھ سات میل کے فاصلے پر آپ اپنے Citizen کو Protection نہیں دے سکتے۔ شکریہ جی۔

جناب نجم الدین: سر! خما درخواست دا دے۔ ملک نقیب اللہ صاحب چه کوم تحریک پیش کړے دے دا ټهیک دے، خمونږ په علاقه کښې هم ،دلته د

چترال ایم پی اے صاحب ناست دے۔ چترال شپږ میاشتے بند وی او شپږ میاشتے، سر! زه هغه وضاحت کومه، دے خبرے له راځم۔ دشپے جی---

جناب سپیکر: یوه خبره تاسو ته اوکړمه، داسے Discussion په دے باندے، گورنی تر څو پورے چه Discussion د پاره منظور شوے نه وی په هغے باندےDiscussion نه کیږی۔

جناب نجم الدین: نه Discussion نه جی، هلته د پولیس په نفرنی کښ سر! د شپے هلته روډ بلاک وی، پولیس خپل گارت ورسره کوی، چترال ته ئے اروی، دا چترال پکښ هم شمار کړنی جی۔ د هیلی کاپټر سروس وو، هغه ئے هم بند کړے دے-----

جناب سپیکر: هم دغه خبره اوشوله ، Further discussion باندے هسے ټائم مه Waste کونی۔.The honourable Minister, please

جناب بشیر احمد بلور (وزیر قانون و پارلیمانی امور): زه د نقیب الله خان او د سلیم سیف الله خان ډیر مشکور یم او دا څه داسے خبره نه ده چه مونږ په دے فخر اوکړو چه داسے حالات دی۔ مونږه خپله گورنمنټ ته په دے ډیر زیات سوچ او فکر دے خو دوی کښ یو هم مونږ ته څهSuggestion را نه کړل چه په دے علاقه کښ مونږ داConvoy جوړوو نو صرف د Protection د پاره چه خدائے مه کړه۔ اغوا اونه شی، شوکه او نه شی۔ د خدائے فضل دے چه د کله نه دا کار روان دے نو هیڅ قسمه شوکه نه ده شوے او نه داسے څه اغوا شوے ده۔ نو دا مونږProposal په دے کړے وو چه حالات دغه شانتے خراب وو۔ بیا ورسره آزاد قبائل علاقه ده چه سړے دلته کښ اوسیږی او بیا هلته کښ منده کړی نو مونږ ورته لاس نه شو اچولے۔ څنگه چه ما هغه بله ورځ دا خبره

کړے وه چه باوجود د دے نه چه شپږ میله کښ خمونږ قانون نافذ کیږی نه، خو بیا هم د خدائے په فضل سره مونږ د هغے ټولو صوبو نه ډیر ښه یو۔ خو د دے نه باوجود، ولے چه دا څه ښه خبره نه ده، مونږ په خپله منو چه ښه خبره نه ده خو د دے نه باوجود مونږ یو حفاظتی چیک پوسټ د پاره خبره کړے ده او سحر وختی ما د هوم سیکرټری سره هم خبره اوکړه او مونږ د فرنټیئرکنسټبلریPlus پولیټیکل انتظامیه، دوی ته مو اووئیل چه زر تر زره یو دوه چوکنی دے د پاره جوړے شی چه خلقو ته دا تکلیف اونه شی او انشاء الله دا څما یقین دے چه مونږ به دے میاشت کښ دننه دننه دا چوکنی جوړے کړو او دا خبره به انشاء الله Settle شی۔

<u>جناب نجم الدین</u> : جناب د چترال ذکر هم اوکړئی، هلته کښی هم دغه حالات دی۔ د شپے هلته روډ بلاک وی، پولیس واله د هغوی سره په کانوائے کښی خی او واپس د شپے هم دغه پوزیشن وی ۔ نو چه کوم ګاډی اودرولی وی نو ----

<u>ملک جہانزیب خان</u>: دا وضاحت به د چترال ایم پی اے موجود دے هغوی اوکړی----

<u>جناب نجم الدین</u>: د چترال نه، زه د صوبے هم ایم پی اے یم۔ د چترال هم یم د پیښور یم او د دیر هم یم جی۔

<u>جناب سید احمد خان</u>: سر! اگر اجازت ہو۔ میں نجم الدین خان کا بڑا مشکور ہوں۔ جناب پہلے ایسے واقعات بہت زیادہ ہوتے تھے لیکن اب خدا کی مہربانی سے اس گورنمنٹ میں اور پھر دیر بالا بننے کے بعد لواری میں ایسے کوئی واقعات نہیں ہوئے ہیں ---(تالیاں) دیر بالا بننے کے بعد وہاں کے حالات اب ٹھیک ہیں سر--- (تالیاں)

جناب نجم الدین: سر! دے د دا وضاحت اوکړی چه د شپے خلق پولیس واله د گارت په حفاظت کښ خلق خی۔ لکه څنګه-------

Mr. Speaker: Mr. Ghani-ur-Rehman Khan, MPA to please move his Adjournment Motion No.98. Mr. Ghani-ur-Rehman Khan.

جناب غنی الرحمان: شکریہ سپیکر صاحب۔ جناب سپیکر! معمول کی کارروائی روک کر ایک اہم نوعیت کے مسئلے پر بحث کی اجازت دی جائے اور وہ یہ ہے کہ موجودہ حکومت نے تمام محکموں میں ٹرانسفرز پر پابندی عائد کی ہوئی ہے اور تمام وزراء نے دفاتر کے سامنے ٹرانسفرز پر پابندی کے نوٹس بھی آویزاں کئے ہوئے ہیں لیکن اس کے برعکس مختلف محکموں میں ٹرانسفرز ہو رہی ہیں اور حکومت اپنے ہی کئے ہوئے فیصلوں کو سبوتاژ کر رہی ہے، ناجائز تبادلے کروائے جا رہے ہیں، یہ تمام تبادلے خاص کر بلدیات اور محکمہ تعلیم میں ہو رہے ہیں جوکہ ذاتی عناد اور سیاسی انتقام کا نتیجہ ہیں، لہذا اس پر بحث کی اجازت دی جائے۔ جناب سپیکر! د دے باوجود څه موجوده گورنمنټ نوټیفیکیشن کړے دے او تبادلو باندے پابندئی لګولی دی۔ بیا ایجوکیشن کښ او په بلدیات کښ هره ورځ نوے نوے تبادلے کیږی او کافی تعداد کښ په، سینکڑوں کی تعداد میں تبادلے دوی کوی۔ نو مهربانی دِ اوکړی چه کوم نوټیفیکیشن ئے کړے دے۔ د هغے پاسداری دِ اوکړی۔

جناب سلیم سیف اللہ خان: جناب سپیکر! که ستاسو اجازت وی یو منټ په تبادلو باندے بشیر خان خو بیا اووانی چه بهانی مونږه به قانون مطابق، حقیقت دا دے چه خاص کر د تعلیم په شعبه کښ دومره زیات ټرانسفرز ، دا انتقامی کارروائی روانه ده۔ خمونږ هلته کښ د جناب انورکمال خان صاحب ورور هلته کښ ناست دے او هغه خپله آرډرجوړ کړی۔ مونږ ستاسو سیکرټریټ ته

هم رالیږلے دے۔ خپله اولیکئ چه "These people should be transferred". او بیا دستخط اوکړی۔ ډائریکټر هلته ورسره ناست وی، هغه دستخطونه اوکړی۔ یو طرف ته تاسو دا دعویٰ کوئی چه میرټ به وی۔ انتقامی کارروانی به نه وی نو دا صرف په هنګو کښې نه دے، دا هر یو د اپوزیشن په حلقه کښې دے، مونږه هم په حکومت کښې پاتے شوے وو۔ خو دا حال، یا خو دِ څوک ثبوت پیش کړی چه یره تاسو په خپل وخت کښې په خپلے ضلع کښې دا کار دغه شانتے کړے وو۔ اوس خو د لکی مروت واله جهانګیری ته، صوابئ ته د ډی آئی خان سرے، د هنګو واله ډی آئی خان ته، نو دا او خاص کر چه یو آرډر اوشولو، زما خیال دے 31 اګست نه بعد به بیا ټرانسفرزنه کیږی۔ بیا هم ښه بهرمار لګیا دے، روزانه د ماسټرانو ټرانسفرز کیږی نو زه خاص کر د تعلیم په شعبه کښې، زه وایم چه هغه هاشم خان صاحب ناست نه دے۔ کاش چه هغه ناست وے۔ تر دومره پورے چه د ایس ډی ای او (فیمیل) د هائی کورټ په عدالت کښې حلفیه دا بیان ورکړو او اوونے ژړل چه ما هلته د حکومت کارندے تنګوی۔ ما ټرانسفر کوی، ماله دهمکی راکوی وغیره وغیره۔ دا په اخبارات کښې راغلی دی او د هائی کورټ په عدالت کښې دا بیان ئے ورکړو۔ نو صرف دا ګزارش دے چه یوه خبره چه کوئی په هغے باندے عمل هم کوئی۔ شکریه جی۔

جناب رضا خان: پوائنټ آف آرډر! مونږه، سلیم صاحب خبره اوکړه چه زمونږ په دورکښې داسے نه دی شوی نو څما په حلقه کښې د پی ټی سی استاد پیښورته د ډائریکټر ایجوکیشن په Disposal باندے ټرانسفر شوے دے۔ دغه شانتے څما د حلقے نور استاذان نظام پور او نورو ځایونو ته د دوی په دور

کښې ټرانسفر شوے دی۔ تراوسه پورے پکښې دوه کسان اوس هم په فائټا کښې دی۔

جناب سلیم سیف اللہ خان: جناب سپیکرصاحب ! I am on a personal explanation د دے مطلب دا دے چه ممبر صاحب د دے څیز خو تصدیق اوکړو چه مونږه هم، چه څه تاسو کړی وو، مونږه هم هغسے لګیا یو ټرانسفرز کوو۔ خما خیال دا دے د دے شے تصدیق اوشی ۔ ما د خپلے ضلع متعلق اظهارخیال کړے وو چه مونږه دغه شانتے د ضلع نه خلق که د چاسره څه ثبوت وی نو راوړئی چه مونږه صوابئ ته ویشتی وی یا سوات ته ویشتی وی یا دیر ته ویشتی وی۔

جناب احمد حسن خان: جناب سپیکر ! په ډیر شروع کښې چه کله دے حکومت خپل موقف واضح کړو چه دوی به د میرټ په پالیسئی باندے عمل کوی۔ زمونږه یوه سیاسی مجبوری ده جناب سپیکر ! او هغه سیاسی مجبوریانے ستاسو د ذات ګرامی سره سره هغه ټول محسوس کوی۔ د دے موجوده حکومت ممبرانو هم او مونږه هم دا محسوس کوو او دا د وخت تقاضه وه او دا اوس ضرورت دے که چا پرے د خپل وخت سره عمل نه دے کړے ۔ هغه د هغه وخت خبره ده ، خو مونږ ورته بنه خبره اووئیله که میرټ باندے د بهرتئی متعلق خبره وه او ما په شروع کښې دا درخواست کړے وو۔ ستا سو په وساطت سره چه دا میرټ دِ د زندګئی په تمام ترشعبو کښې په دے باندے عمل در آمد اوکړے شی او دا دِ اوښودلے شی۔ دلته کښې یو دا خبره دومره د اهمیت وړ ده جناب سپیکر ! چه د دے نه څوک انکارنشی کولے، که یو خل څه به په خصوصیت سره ، لیډر آف د هاؤس دلته کښې نشته دے۔ خو د هغے هومره

اهمیت حامل بلکه زه به اووایم چه زیات حامل یو شخصیت زمونږه بی بی صاحبه دلته کښې تشریف فرما ده ۔ چه هغه د حکومت په Coalition Government کښې د غټ اکثریت واله پارټئی لیډره ده او نورهم پکښې ډیر وزراء کرام او دوستان ناست دی۔ مونږه دا وایو که په دے باندے خمونږ سره په دے دا مقابله کوی چه تاسو غلط کارکړے دے۔ لهذا ستاسو د غلط کار په جواب کښې به مونږ غلط کار کوو نو داسے څه اصول او څه دلیل نه دے جناب سپیکر! مونږ ته خو په شروع کښې دا وئیلے شوے وو۔ تاسو غلط کار به کوو، ستاسو د غلطو پالیسو په وجه باندے ملک ته او صوبے ته او عوامو ته نقصان وو۔ لهذا د هغے په بنیاد باندے عوامو مونږ له مینډیټ راکړو او مونږ به د هغے غلط کارونو نه ابرا کوو ، هغه به نه کوو او مونږ به ښه کارونه کوو او مونږه ورته لبیک اوونیل۔ په دے ټولو سلسلو کښې چه کوم د میرټ په پالیسئی کښې دAppointment خبره وه چه چرته چرته خمونږ نه نشاندهی کیږی نو هغه ورته مونږه کوو۔ د دے د پاره نے کوو چه حکومت په هغے باندے عمل درآمد اوکړی۔ جناب سپیکر! خو د ټرانسفر په سلسله کښې یو داسے صورت حال روان دے۔ یو داسے صورت حال زه وایم چه په دے کښې هم د میرټ یوه پالیسی پکار ده۔ په دے کښې همTenure پکار دے۔ په دے کښې هم Efficiency پکار ده۔ په دے کښې هم د یو سړی د ښه کار په بنیاد باندے هغه ته شاباش او د بد کار په بنیاد باندے د هغه Condemnation پکار دے جناب سپیکر! او دلته یو بل اصول راغلے دے۔ جناب سپیکر! د Ban خبره ده، Ban د هغه خلقو د پاره دے۔ د هغه ممبرانو د پاره دے، د هغه خلقو دپاره دے چه د چا کارحکومت نه کول غواړی۔ ګنی بیا Ban نشته دے۔ بیا د منسټر صاحب

د حکم تعمیل کیږی- بیا ورته Relaxation شوے دے د چیف منسټر صاحب د حکم تعمیل کیږی-

جناب سپیکر: احمد حسن خان دا اوګورئی، تاسو خو ډیر Important ممبر یئ دا خو Adjournment motion دے او خما خیال دے چه یو ممبر د هغوی دا خیال دے، فرض کړه تاسو خا مخا-------

جناب احمد حسن خان: بالکل ټهیک ده سر! مونږ په دے باندے ډیر بحث کولو ته تیار یو که حکومت ته پرے اعتراض نه وی نو ښه خبره ده------

جناب سپیکر: بس داسے اوکړئی---

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکرصاحب ! یو څو آرډرونه ماسره دی----

جناب سپیکر: نو بس هغه خو اوس خما خیال دے دوی ته به اووایو چه دوی Motion move کړی او که Leaves د پاره، د دے Admit کولو د پاره دو تین کسان دِ پاسی- چه قابل کسان وی-

جناب پیر محمد خان: که تاسو اجازت کوئی چه دا پیش کړم، د یو سړی آرډر په یوه ورځ کښې درے خله شوے دے-

وزیر قانون و پارلیمانی امور: جناب سپیکر صاحب! ما ته یو پنځه منټه راکړئی چه په دے باندے لږ خبرے اوکړم- او بیا چه دوی څنګه وائی چه موشن پیش کړی- مونږ به هغه شانتے خبره اوکړو- د ټولو نه مخکښې زه د احمد حسن خان مشکور یم چه هغوی دا اوومنل چه د دوی حکومت غلط کارونه کړی دی او دوی غلط ټرانسفرز او Appointments کړی دی-نو هغه مونږ انشاء الله ټهیک کوو او دا عرض کوم چه دا Ban چا لګولے دے-دا Ban خو مونږ په خپله یعنی کیبنټ لګولے دے- دا خو د دوی په وینا باندے مونږ نه دے

لګولے۔ صرف هغه خلق چه کوم خائے Vacancy وی۔ کوم چه دا Mutual transfers وی۔ کوم خائے چه Complaint وی ، هغه مونږ کوو او بیا دا دوی ته تسلی ورکوم۔ منسټر صاحب تراوسه پورے بهر وو هغوی دا ټولے خبرے نه دی اوریدلے۔ چه مونږ د ایجوکیشن ډیپارټمنټ د DEOs نه هغه رجسټرے هم واپس واغستلے۔ د ډائریکټر سره پرتے دی، هغوی چرته DEOs په یو بل باندے دا Wilfully ټرانسفرز اونه کړی، نو حکومت کوشش کوی۔چه دا کومے Irregularities شوے دی۔هغه ټهیک کړی او حکومت کوشش کوی چه مونږ په میرټ عمل اوکړو، او حکومت کوشش کوی چه په دے Ban کښ دِ دا ټرانسفرز اونه شی او که چرته شوے دی هغه به په دے شوے وی چه خائے به خالی وی، چرته به Mutual وی او چرته به په Complaint باندے شوے وی۔ خو مونږه دا تسلی ورکوو چه انشاء اللّٰه، څنګه چه مونږ وایو چه دا حکومت په میرټ او په اصولو خبره کوی نو مونږ په هغے باندے ولاړ یو۔

جناب سپیکر: خما دا خیال دے ټول دا وائی چه دا ------

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر صاحب! دا لږ که تاسو------

جناب نجم الدین: ایجوکیشن منسټر صاحب ناست دے ،پکار دا ده چه جواب دے ورکړی۔

جناب احمد حسن خان: جناب سپیکر! زه دا درخواست کوم چه ما دا نه دی وئیلی چه مونږ غلطیانے کړی دی ، دوی دا وائی چه مونږ ستاسو د غلطیانو ازاله کوو، مونږ به ټهیک پالیسی کوو۔ او بل دا نه ده دا به مونږ ثابت کړو چه دا Relaxation صرف د خالی خائے د پاره نه دے ،د غیر قانونی کار د ټهیک

کولو د پاره نه دے دا Political victimization دے۔ په هغے بنیاد باندے دے جناب سپیکر۔

جناب سپیکر: دا خو بیا تاسو به دغه نے---------

جناب احمد حسن خان: دا خو مونږه کول غواړو جناب سپیکر۔

جناب سپیکر: چه غواړئ نو بیا خو په آرام کینئ

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر! که زه دا پیش کړم چه په ایجوکیشن ډیپارټمنټ کښې د یو سړی آرډر په یوه ورځ کښې درے خله شوے دے زه دا ثابت کړم۔

جناب احمد حسن خان: درے خله۔

Mr. Speaker: Is it the desire of the House that the motion should be admitted for discussion?

(The motion was carried).

Mr. Speaker: "Ayes" have it. The motion is admitted for discussion.

جناب فتح محمد خان (وزیر جنگلات): نه جی په دے باندے بحث نه کوو خو هسے د اپوزیشن دے ملګرو په ډیر زور شور سره د دے مخالفت کولو او هغه بله ورځ چه خما خلاف یو دغه راغلے وو چه د یو ټرانسفر نه دے کړے او بیا ئے دا هم ورسره ونیل چه بهر ئے لیکلی دی چه د محکمے سره رجوع کوئی نو په هغے هم دوی ډیرے چغے وهلے نو چه دوی کومه یوه خبره غواړی۔

جناب پیر محمد خان: هغه سید رحیم خان کړے وو، هغه Question مونږه نه وو کړے۔

وزیر جنگلات: په هغے باندے خو پتولے چغے دوی وهلے۔

جناب پیر محمد خان: هغه دِ حکومت د ډلے سرِی کړی وو۔

جناب احمد حسن خان: د حکومت خبره وه په خپلو ملګرو کښې خو د مرستے جرات نشته دے۔ مونږ ورسره امداد کړے دے او بیا هم به ورسره کوو۔

Mr. Speaker: Mr. Abdur Rehman Khan, MPA to please move his Adjournment Motion No.104. Mr. Abdur Rehman Khan.

وزیر قانون و پارلیمانی امور: سپیکر صاحب! یو Accept شولو نو د هغے نه پس به بل تاسو Adjournment Motion نه شئی کولے کنه۔ او جی۔

جناب سپیکر: جی۔

جناب نجم الدین: Call attention خما دے جی۔

جناب سپیکر: جناب نجم الدین خان' ایم پی اے -----

حاجی عبدالرحمان خان: اول خو زه ووم سپیکر صاحب-----

Mr. Speaker: Mr. Najmuddin Khan, MPA to please move his Call Attention Notice No. 126.

جناب نجم الدین: بسم الله الرّحمٰنِ الرّحیم۔ توجہ دلاؤ نوٹس۔ یہ اسمبلی حکومت کی توجہ اس طرف مبذول کرانا چاہتی ہے کہ ملنگا ملوک باڈہ کے مقام کو بجلی چھ سال سے فراہم کی گئی ہے لیکن ابھی تک اس میں کام نامکمل ہے سر" زه درخواست دا کوم سر----

جناب عبدالسبحان خان: نجم الدین خان! تر اوسه پورے بے کلمے لګیا وو جی۔

جناب نجم الدین: کلمه نه جی،ما بسم الله اوکړه، دا ډیر اهم کال اټینشن دے

خما خیال دا دے چه په دے باندے بسم الله ،خو به په هره خبره کښ کوو ،کله نے په زړه کښ اوکړو او کله ئے کهلاؤ اوکړو۔ نو کهلاؤ خبره------

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر صاحب ! حاجی صاحب خو اوس بسم الله اوونیله۔ اوس به ورته پته اولګی----

جناب عبدالسبحان خان: او چه وروستو د سړی بسم الله یاده شی نو بیا پکار ده چه "بسم الله و الاول و آلاخر" دا ورسره بیا اووانی ----

جناب نجم الدین : د دے څه مطلب دے۔ زه خو پوهه نه شوم ---(قہقہ) دا وضاحت اوکړه۔ نه د دے به وضاحت کوی، خان لالا ما پوهه کړه۔

جناب پیر محمد خان: وایه زه دِ Confuse کړم۔

جناب نجم الدین : جی خما هغه ټول تقریر ده خراب کړو، ما له یو لس منټه وروستو ټائم راکړنی۔

ملک جهانزیب خان: نو بیا کینئه کنه۔

جناب نجم الدین : نه نه کینم څه له، تاسو اورئ جی د دوی دا خبرے۔ اوس به ولاړ یم د هغے پورے چه ما تقریر نه وی ختم کړے۔ لس منټه به ماله ټائم راکونی چه زه خپل تقریر ختم کړم۔

جناب عبد السبحان خان: بسم اللهِ وَالاول وَالاخر ،پرے اووایئی جی۔

جناب نجم الدین : ټول شئے ئے وران کړو جی۔ ما عرض دا کوؤ چه دا مسئله یو اځے خما نه ده۔ پرون هم دغه شان تاسو خما ټول سوالونه په یو طریقه باندے راولئی، دا توجه دلاؤ نوټس په دے کښ اوس بدل پکار وو۔ نو عرض دا دے چه دا هم دغه خبره ده، ملنګاه نومے یو کلے دے ،یو پکښ ملوک بانده ده ، او د جهانزیب خان د حلقے دی او دے خو نے تپوس نه کوی۔ عرض دا دے چه په

هغے نے تارونه اچولی دی، کار پکښې شوے دے۔ په یو کښې د دوو ټرانسفارمرو ضرورت دے او شپږ کاله اوشو په دے شپږ کاله کښې دوی ته بجلی نه ملاویږی۔ هغه دوه ټرانسفارمرے نه ملاویږی، تارنه ملاویږی او د کارد منظورنی لس دولس کاله شوی دی۔ نو خما دا درخواست دے د دے ممبرانو په وساطت سره، په دے باندے پوره خبره اوکړئی۔ پاسئی، په دے باندے په دے ټائم باندے مونږه قرارداد پاس کوو، دوی دِ پاسی خما سره دِ دوی متحد شی۔

ملک جهانزیب خان: پوائنٹ آف آرڈر جی۔

جناب سپیکر: په دے باندے صرف یو تاسو خبره کولے شئی، یو به نے درله منسټر جواب درکوی او بیا یوQuestion تاسو Ask کولے شئی - تاسو خپله خبره اوکړه، اوس به منسټر صاحب جواب درکوی۔

جناب نجم الدین: سر خما عرض دا دے چه دا خمونږه د ټولو توجه دلاؤ نوټس دے او دے که پکښې خبره کوی نو بیا به زه کوم۔

ملک جهانزیب خان: جناب سپیکر! چه دا کوم کلی دوی یاد کړل دا خما د حلقے سره تعلق لری، دے کښې څه شک نشته او د دے ماته هم افسوس شته۔ خو زه دا وایم چه د ده یو وررور حمید مخکښې پاسیدو او هغه دا اووے چه دا کوم جواب راغلے دے دا خما د حلقے نه دے۔ نو دا ده سره کوم غم خما د حلقے پیدا شو۔

Mr. Speaker: The honourable Minister, please.

جناب نجم الدین: سر خما عرض دا دے چه ده له بیا ټریننګ ورکړنی۔ ټریننګ څکه ورکړنی چه هغه وئیلی دی چه ما د خپلے حلقے متعلق سوال

کړے دے او په هغے کښې نے دا جواب غلط راکړے دے۔ حلقے خو خما د دے ټولو سره کار دے۔ د ده حلقے سره مے هم کار شته، دا پوهه کړنی جی ۔دا لا نه دے پوهه۔۔۔۔

ملک جہانزیب خان: اول خو زه دا افسوس کوم چه تاته سبحان خان بسم الله او وے نو تا ته د بسم الله هغه معنی نه درځی نو ته به نوره خبره ښکه صحیح اوکړے۔ اول خو ته د بسم الله معنی اوکړه۔

وزیر قانون و پارلیمانی امور: جناب سپیکر صاحب ! د نجم الدین خان مشکور یو چه ده داسے پوائنټ آوټ کړے دے خو زه به دوی ته دا عرض اوکړم چه دا 1993 نه 1996 پورے د دوی حکومت وو خو دا د فیډرل گورنمنټ سبجیکټ دے، فیډرل کښې هم د دوی حکومت وو نو پکار دا وه چه هغه وخت نے حل کړے وے۔ دا Village چه دے، دے باندے 70%to 80% کار شوے دے۔ دا مونږه منو خو دا Village back log کښې راغلے دے چه کله back log villages کښې راشی، نو انشاء الله مونږه به دا Back log کښې به خامخا کوؤ او فنډ چه کله هم پیدا شی نو مونږه دوی ته تسلی ورکوؤ چه پهلا به د دوی دا کار کوو۔

جناب نجم الدین : نه سر ، زه د دے سره نه یم متفق۔ عرض دا دے چه 90% کار شوے دے او په 90% کښې صرف دوه ټرانسفارمرے لگولے دی او وانی چه دا Back log دی خکه مونږه کار نه کوؤ او د هغے شپږ کاله اوشو۔ په دے شپږ کاله کښې دا دوه Back log ټرانسفارمرے ولے نه لگوی؟ او بل دا ده په دے اسمبلنی کښې یو قرارداد پاس شوے وو چه دا بجلی دے صوبے ته حواله کړی، اوسه پورے هغه هم نه دے حواله شوے نو دا ټرانسفارمرے خو به نے راله

لګولے وے۔ منسټر صاحب دِ وضاحت اوکړی۔

وزیر قانون: 1993 نه 1996 پورے د دوی حکومت وو پکار دا وو چه دا %10 کارخو نے کړے وے۔ مونږه خو اوس راغلی یو او ورته دا تسلی ورکوؤ چه انشاءاللّٰه کوشش به اوکړو چه زر تر زره دا کار اوکړو۔

جناب نجم الدین: نه، نه جی خمونږه خو چه کله حکومت راغے، تیر هم د نوازشریف په حکومت کښ دا بند وو۔ خمونږه چه راغے نو تارونه مو اولګول۔

جناب سپیکر: نجم الدین خان، یو جواب راکړئی - د دے اسمبلئی داPower شته چه هغه په فیډرل ګورنمنټ باندے په زور باندے یو کار اوکړی چه کوم د دوی په Jurisdiction کښ نه وی؟ Request دے، هغوی خو اووے چه Request به کوؤ او چه څومره زرکیدے شی نو انشاء اللّٰه ستاسو ، کار به اوکړی۔

جناب نجم الدین: سر! خما یو عرض دے۔ خمونږه په دے علاقه کښ هغه چه کوم دے-----

جناب جان محمد خټک: جناب سپیکر صاحب------

جناب سلیم سیف اللّٰه خان: بشیر خان همیشه وائی چه تیر حکومت دا کار اونه کړو، چه تیر حکومت د یو سکیم افتتاح اوکړی نو بیا دوی دا وائی چه دا مونږه توره اووهله او کمال مو اوکړو، د روډ افتتاح اوشوه، پیښور کینال اوشو او فلانی خانے ته بجلی مو اورسوله هغه خمونږه حکومت کمال کړے دے۔ او چه کوم کارنه وی شوے نو بیا دے دا وائی چه دا د تیر حکومت په وجه باندے۔ نو دا خما په خیال کښ دے سره هسے بدمزګی پیدا کیږی۔ خما

خیال دے ددے وینا هډو ضرورت نشته۔

وزیر قانون و پارلیمانی امور: جناب سپیکر صاحب! ما خو دا نه دی ونیلی چه درے کاله مخکښې دوی په خپل حکومت کښې نه دے کړے او مونږه به کوشش کوؤ چه زر تر زره نے اوکړو۔ ما هم دا خبره کړے ده خو دا ما بالکل ټهیک کړے ده چه دا درے کاله ولے دوی په خپله نه دی کړی۔ چه په مونږه باندے زور کوی۔

جناب سلیم سیف اللہ خان: هرگز نه کیدو۔

وزیر قانون و پارلیمانی امور: مونږه واپډے ته Request کولے شو، په واپډا باندےPressure نه شو اچولے۔

جناب سلیم سیف اللہ خان: دے فیډرل گورنمنټ کښې آخر د دے صوبے څه حصه ده۔ ما مخکښې هم په خپل تقریر کښې دا گزارش کړے وو، عرض مے کړے وو چه دا پیسے صرف مونږه د پاره بند دی یا پوره پاکستان د پاره بند دی، چه خبره کیږی نو وائی خزانه خالی ده، چه خبره کیږی خزانه خالی ده، خو نورو صوبو کښې هلته چه دے کارونه لگیادی۔ څوک وائی د واپډا کار بند دے ؟ څوک وائی د سوئی گیس کار بند دے ؟ څوک وائی موټرویز بند دی ؟ هر ځائے کښې کار روان دے صرف دے ځائے کښې چه مسئله راشی نو وائی چه فنډ نشته دے۔

جناب جان محمد خټک: جناب سپیکر صاحب ! دے کښې مے یو عرض ے کولو دا Villages electrification ډیر ټهیک ټهاک روان وو۔ دا په 1994 کښې دا دوهBye election اوشول نو مونږهSuffer یو۔ خو څه ئے کړی دی چه په بونیر کښې ما په خپله د یو گوجر کوټے ته نولس نولس پولونه ما شمارلے دی۔

هغه ټول د دے Villages electrification باندے Cut لګولے دے او په الیکشن کښې دوی او دغسے په نوښار هم شوی دے۔ دا په هغه وجه باندے دا کار Suffer شوے دے۔

Mr. Speaker: Syed Manzoor Hussain Bacha, MPA to please move his Call Attention Notice No.184.

جناب نجم الدین : سر! خما خبره ختمه نه شوه، ما له دوه منټه ټائم راکړئی۔ سر په دے باندے خو زه پوهه نه شوم۔ دے حکومت خو داسے حال شروع کړے دے۔ دوی دلته اعلان اوکړو او ته وائے چه دا سرکاری بلډنګونه چه کوم جوړ شوی دی په دے به ایم پی اے، ایم این اے دا بورډنه لګوی----

حاجی عبد الرحمان خان: جناب سپیکرصاحب! یو منټ خبره کوم، ما ته خو دِ آواز اوکړو او ورسره دِ نجم الدین ته اوونیل۔ خما تحریک التواء دِ هم پریخوده۔

جناب سپیکر: هغه پاتے شوه، تاسو موجود نه وئی۔

حاجی عبدالرحمان خان: ولے، زه خو ناست ووم، بیا زه پاسیدم، تاسو ما ته کتل---

جناب سپیکر: هغه پاتے شوه، Lapse شوه۔

جناب نجم الدین : Sir, personal explanation دا یو اهم خبره ده۔

حاجی عبدالرحمان خان: خما خو بله نه وه، خما هم دا یوه ده-----

جناب سپیکر: دا تاسو ته یو خبره اوکړم، Provision چرته هم ستاسو نشته دا تاسو یو Anamally جوړه کړے ده There is no such provision- I am following that. ستاسو به صبا راشی۔ نجم الدین خان د کال اټینشن

نوټس هم دغه دغه وی چه ستاسو خپله خبره اوکړه او منسټر صاحب جواب درکړو۔

جناب نجم الدین : په Personal explanation باندے یم۔

جناب سپیکر: په Personal explanation' جی۔

جناب نجم الدین : سر ! عبد الرحمان خان خبره اوکړه، ما یو خبره کوله چه په سرکاری خایونو باندے وانی چه دا بورډونه لرے کړنی، د دے نه نے اوباسئی۔ دا حکومت اوس په هر خانے باندے بورډ لگوی، کوم خانے کښ چه افتتاح کوی، دا وائی چه دا وزیر مواصلات دے ، دا وائی چه نوازشریف راغلے دے، سر! د دے هم څه بندوبست اوکړنی چه خمونږه د ټانم هغه بورډونه نے لرے کړل او خپل نے پرے اولگول۔ کارونه مونږه کړے دی او بورډونه پرے دوی لگوی-----

Mr. Speaker: Syed Manzoor Hussain Bacha, MPA to please move his.............(Interruption)

جناب نجم الدین : وی آنی پی کلچر نے ختم کړے دے او چه کوم خانے کښ چیف منسټر صاحب روان وی دهغه اندازے ته چه اوګورے حیران به شے۔

سید منظور حسین: محترم جناب سپیکر صاحب ! میں آپ کی وساطت سے صوبائی حکومت کی توجہ ڈسٹرکٹ ہیڈکوارٹرز ہسپتال مردان میں نئی ایکسرے پروسیسنگ مشین کی طرف مبذول کرانا چاہتا ہوں جس کی مالیت تقریباً دو لاکھ روپے ہے اور عرصہ سات سال سے بیکار پڑی ہے۔ ایکسرے پروسیسنگ مشین--------

جناب سپیکر: جی خبره اوکړنی۔

سید منظور حسین: بس جی ما دغه توجه دے مشین طرف ته راګرځوله چه دا ډیر

قیمتی مشین دے او دے سرہ عامو خلقو تہ لوِ زیات سہولت فراھم کیږی او پہ هغے کار نہ کیږی۔ نو صرف دا توجہ مے راگرځولہ

<u>جناب ثناء اللہ خان میانخیل (وزیر صحت):</u> جناب سپیکر! جناب منظور حسین باچا صاحب نے X-Ray Processing Automatic Machine کی طرف توجہ مبذول کرائی ہے جو 1983ء میں ڈسٹرکٹ ہیڈکوارٹرز ہسپتال مردان کے لئے خریدی گئی تھی اور 1989 تک اس نے باقاعدگی سے کام کیا ہے۔ 1999ء میں اس میں کچھ فنی خرابی پیدا ہوئی اور اس کی پھر مرمت بھی کی گئی ہے۔

<u>وزیر آبپاشی و آبنوشی:</u> 1989ء میں۔

<u>جناب سپیکر:</u> 1999ء تہ لا وخت شتہ دوہ درے کالہ شتہ۔ (قہقہے)

<u>وزیر صحت:</u> 1989ء، لیکن وہ مرمت زیادہ دیرپا ثابت نہ ہوسکی اور وہ پھر خراب ہو گئی۔ دوبارہ مرمت کے لئے اس کی فرم کو لکھا گیا ہے لیکن اس کی مرمت کے لئے کافی رقم درکار ہے کیونکہ اب اس کا کیمیکل وغیرہ بھی بہت مہنگا ہو گیا ہے۔ انشاء اللہ جونہی مالی وسائل بہتر ہو نے تو اس کی مرمت کر دی جائے گی۔ ایم اینڈ آر میں اس وقت فنڈز بہت کم ہیں البتہ اس سلسلے میں میں مزید وضاحت کرنا چاہتا ہوں کہ ہسپتال ہذا میں ایک اور Manual X-Ray Machine موجود ہے جس سے ایکسرے کئے جا رہے ہیں اور ایکسرے کے کام میں کسی قسم کی کوئی رکاوٹ نہیں ہے۔ روزانہ باقاعدگی سے سینکڑوں مریضوں کے ایکسرے ہو رہے ہیں اور ایکسرے یونٹ میں مذکورہ مشین کی خرابی کی وجہ سے ایکسرے کی کارروائی میں کوئی رکاوٹ پیدا نہیں ہو رہی ہے اور نہ ہی مریضوں کو کسی قسم کی مشکلات کا سامنا ہے۔

<u>جناب ہمایون سیف اللہ خان:</u> جناب منسٹر صاحب کیا فرما رہے ہیں؟-

(قہقہے/قطع کلامی)

ایک آواز ۔ منسٹر صاحب سپلیمنٹری کر رہے ہیں یا یہ کیا کہہ رہے ہیں؟

Mr. Speaker: One by one please.

وزیر صحت ۔ جناب سپیکر! یہ ایکسرے مشین جو خراب پڑی ہے ---------

جناب ہمایون سیف اللہ خان: جناب سپیکر صاحب! چار ایکسرے پلانٹ میرے ضلع میں لگے ہوئے ہیں، تیار ہیں، گرانٹ دی گئی لیکن صرف اس لئے کام نہیں کر رہے کہ وہاں پر سٹاف نہیں ہے۔ جناب! تو میں منسٹر صاحب کی توجہ ذرا اس طرف مبذول کرانا چاہتا ہوں کہ تیار اور نئے برانڈ کے چار پلانٹ لگے ہوئے ہیں، ایک تجوڑی میں ہے، ایک تیتر خیل میں ہے، ایک لنڈیوا میں ہے اور ایک گمبیلا میں ہے، چاروں نئے لگے ہوئے ہیں ---

جناب سپیکر ۔ همایون خان ! It is Call Attention Notice جی، تاسو په پوائنټ آف آرډر باندے بل څه وائے۔

جناب عبد السبحان خان: سپلیمنټری سر۔

جناب سپیکر: باچه صاحب! خما خیال دے ستاسو تسلی اوشوه۔

جناب عبد السبحان خان: سپلیمنټری سر۔

وزیر قانون و پارلیمانی امور ۔ دا خو کال اټینشن دے، سپلیمنټری خو په Question کښې وی۔

جناب سپیکر: دے کښې سپلیمنټری نشته که په پوائنټ آف آرډر باندے دِ څه خبره وی نو اوکړه۔

جناب عبد السبحان خان: پوائنټ آف آرډر باندے اجازت راکړنی۔ دا سید منظور حسین باچه چه کوم د ډیر اهمے مسئلے متعلق دا کال اټینشن نوټس ورکړے

دے، کران او قابل احترام منسټر صاحب دا اوونیل چه فی الحال فنډ نشته که مونږه ته Surety راکړے شی ځکه چه دوی وائی چه دا کوم مشین دوی یاد کړو چه دے ټهیک کار کوی ،د هغے متعلق به زه یو واقعه اووایم۔ خما والد صاحب بیمار وو، ما هغه بوتلو او دوی چه کوم ایکسرے پلانټ وائی په دے نے ورله ایکسرے اوکړه۔ ماته هغه فزیشن اووے چه ستا د والد صاحب په ملا کښې اوبه دی۔ ما اووے چه هغه خو روغ رمټ دے، ټهیک ټهاک دے ۔ ډاکټر نے راسره اولیږلو، یو دومره ستن، والټر سراج خو نشته، دغه سرنج نے خما د والد صاحب غریب په دے ملا کښې، هغه ساده سړے وو ما ورته اووے ستن درته وهی چه ټهیک شی۔ هغه ستن نے چه دوه درے ځله د هغوی په هغه ملا کښې دننه کړه، هغه سمه راووته۔

جناب سپیکر: یو شعر به هم ورسره اووائے په آخره کښې----

میاں افتخارحسین: هغه شعر به ورته مونږه پوره کړو خو که دوی خپله سرته اورسوی۔

جناب عبد السبحان خان: خما ګزارش دا دے چه لکه دا دوی ته کوم رپورټ راغلے دے نو د دغے نه، نه باچه صاحب او نه زه او نه رضاخان مطمئن یو۔ دے له دِ Top priority ورکړے شی چه دے ته فنډ ورکړی او دا ډیر Important دے۔ بلکه اوس د مردان ډسټرکټ، د پشاور ډسټرکټ نه آبادی سیوا ده۔

جناب سپیکر: جی، منسٹر صاحب۔

جناب عبد السبحان خان: که د هیلته خبره ۔ بیا هغه شعر داسے دے چه بیا به زه ثناء الله خان نه خفه کوم، هغه ډیر زیات------

وزیر صحت: جناب سپیکر! پہلے تو میں سبحان خان سے یہ کہونگا کہ جب ان کے والد ٹھیک ٹھاک تھے تو انہیں ہسپتال لے کر کیوں گئے ہیں۔ (قہقہہ) ٹھیک ٹھاک آدمی کو ہسپتال لے جا کر خواہ مخواہ اسے بیمار کروا دیا۔ جناب سپیکر! ایسی بات نہیں ہے' اس ایکسرے مشین پر آج تک کام کر رہے ہیں اور میرے خیال میں Manual machine جو ہے وہ آٹومیٹک مشینوں سے آج بھی-----

جناب سپیکر: منسٹر صاحب! بات یہ ہے کہ وہ کہتے ہیں کہ جتنی جلدی ہو سکے رقم کے لئے کوشش کریں تا کہ-----

وزیر صحت: سر! اس کے لئے ہم نے کہا ہوا ہے اور ہم اس کے لئے کوشاں بھی ہیں۔ ہم نے اس کی فرم کو لکھا ہوا ہے' اس کو جلد ہی ٹھیک کرا دینگے انشاء اللہ۔

Mr. Speaker: Mr. Akram Khan Durrani, MPA to please move his Call Attention Notice No. 140. (Not present, it lapses). Mr. Pir Muhammad Khan, MPA to please move his Call Attention Notice No.162.

جناب پیر محمد خان: دا خو ما سره نشته۔

وزیر قانون و پارلیمانی امور: هغه چائے والا۔

جناب پیر محمد خان: چائے باندے خو بحث شوے دے۔ هغه چائے والا خو شوے دے۔ په غلطئی به راغلے وی۔

جناب سپیکر: دوه به دِ چرته کړی وی۔

جناب پیر محمد خان: دا162 نقلی چائے والا دے جی په دے باندے بحث شوے دے۔ دلته کښې یو بل وائی چه د عدیل رشته دار دے خما خیال نه راځی عدیل بنه سړے دے۔ د نقلی چائے کاروبار به د عدیل خاندان هیچرے هم نه کوی۔

خو بهر حال په دے باندے بحث شوے دے۔

میاں افتخارحسین: غلط سړے د چا رشته دار نه وی۔ غلط، غلط سړے وی چه هغه هر څوک وی۔

وزیر قانون و پارلیمانی امور: دا خبره ټهیک کول غواړی ،دا خبره هډو ده نه ۔ عدیل هیڅ رشته دار هم پکښ نشته۔ ما سره پوره Detail شته چه کوم اته کسان مونږه نیولے دی هغوی خلاف ایف ائی آر کټ شوے دے۔

Mr. Speaker: Haji Bahadur Khan, MPA to please move his Call AttentionNotice No.170.

حاجی بهادر خان: دا جی مسئله حل شوے ده ۔ زه خپل کال اټنشن نوټس واپس اخلم۔۔۔

مسودات قانون

Mr.Speaker: The honourable Minister for Industries, N.W.F.P to please move that the North West Frontier Province Consumers' Protection Bill, 1997 may be taken into consideration at once. The honourable Ministerfor Industries.please.

Mr. Yousaf Ayub Khan: (Minister for Industries): Mr. Speaker sir, I beg to move that the North West Frontier Province Consumers' Protection Bill, 1997 may be taken into consideration at once.

Mr.Speaker: The motion before the House is that the North West

Frontier Province Consumers' Protection Bill, 1997 may be taken into consideration at once. Is it the desire of the House that the Bill be taken into consideration at once?.

(The motion was carried).

Mr. Speaker: "Ayes" have it. Since no amendment has been moved by any honourable Member in the Bill, therefore, the question before the House is that Clauses 1 to 23 stands part of the Bill. Those who are in favour of it may say "Yes" and those against it may say "No".

(The motion was carried).

Mr. Speaker: "Ayes" have it. Clauses 1 to 23 stands part of the Bill. Preamble is also stands part of the Bill. Now the honourable Minsiter for Industries, N.W.F.P., to please move that the North West Frontier Province Consumers' Protection Bill, 1997 may be passed. The honourableMinister.

جناب سلیم سیف اللہ خان: جناب سپیکر! په دے باندے لږ وزیر صاحب دِ څه خبرے اوکړی چه دا څه شے دے او څه-----

وزیر صنعت: اب تو پاس ہو گیا ہے جی -

جناب سپیکر: تاسو Consideration stage کښ خو یو کس هم پا نه سیدلے---

Minister for Industries: It's all over sir..

جناب سپیکر: گورنئ جی-

جناب پیر محمد خان: په کارخو دا ده چه دا کمیټئی ته لاړ شی ـ هلته په دے بحث اوشی بیا اسمبلئی ته راشی ـ داسے خو ------

جناب سپیکر: سر، Consideraton stage تیر شو جی گورئی ------

جناب سلیم سیف اللہ خان: دوه کاله سزا او پچاس هزار روپئی جرمانے ، او دا قیصے ----

جناب سپیکر: دا اوگورئی سلیم خان، یو خو دا پکار وو چه تاسو هغه Within three days immediately amendments یا داسے څه Propose کړے وے، نمبر ون ـ نمبر ټو ،اوس چه دلته Consideration move شو ، هغے پس پکار وه چه چا پکښ ونیلے وے چه زه ئے Discuss کومه ـ Consideration مطلب هم دا وو ـ تاسو په هغے باندے هم غلے پاتے شوئی نو اوس خو بهAutomatically د هغے دغه------

جناب احمد حسن خان: جناب سپیکر! Actually په دے کښ د Consumers د Rights ډیر Protection دے اگرچه لږ سخت گیر معلومیږی، لهذا په دے وجه مونږ کتلے دے او Amendments پکښ څکه نه دی ورکړے چه ----

جناب سپیکر: بس ټهیک ده جی ـ

جناب غفور خان جدون: سپیکر صاحب! پرون خو پیر محمد خان صاحب ---

جناب سپیکر: Amendments, for the sake of amendment پکار نه دے ـ

جناب غفور خان جدون: نه جی پرون خو موشن پیش کړے دے چه جعلی چائے خرسیږی د هغے د پاره قانون سازی راغلله ، نو اوس تے مخالفت کوی ـ

جناب پیر محمد خان: ما دا بل کتلے نه وو، هغه وخت زه نه وومه او که واقعی دغسے پکښې وی نو بیا ټهیک ده- کوم بل چه په جلدئی پاس شی نو په هغے کښې نقائص وی-

جناب سپیکر: اوشو جی - The honourable Minister for Industries, NW.F.P., to please move that the North West Frontier Province Consumers' Protection Bill, 1997 may be passed.

Mr. Yousaf Ayub Khan(Minister for Industries):Mr. Speaker sir, I beg to move that the North West Frontier Province Consumers' Protection Bill, 1997 may be passed.

Mr. Speaker: The motion before the House is that the North West Frontier Province Consumers' Protection Bill, 1997 may be passed. Is it the desire of the House that the Bill be passed?

(The motion was carried).

Mr. Speaker: "Ayes" have it. The Bill is passed. The sitting is adjourned and we re-assemble tomorrow at 10.00 a.m. Thank you very much.

(اسمبلی کا اجلاس 12 نومبر 1997، بروز بدھ دس بجے صبح تک کے لئے ملتوی ہو گیا)